

AB MÜZAKERE SÜRECİNDE TÜRK TURİZMİ

24/02/2012 tarihinde gerçekleştirilen “AB Müzakere Sürecinde Türk Turizmi” panelinin metnidir.

Konuşmacılar:

Prof. Dr. İsmail Bircan (Atılım Üniversitesi Rektör Yardımcısı)

İsmail Ertuğ (Avrupa Birliği Parlamentosu Milletvekili)

İbrahim Yazar (Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Müdür Yardımcısı)

Hüsnü Gümüş (Türkiye Turizm Yazarları ve Gazeteciler Derneği (ATURJET) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı)

Sunucu: Prof. Dr. Sayın İsmail Bircan; konuşmacılarımız Sayın İsmail Ertuğ Avrupa Birliği Parlamentosu Milletvekili. Kendisiyle ilgili kısa bir özgeçmiş okumak istiyorum, izin verirseniz.

Ailesi 1972 yılında İzmir Seferihisar'dan işçi olarak Almanya'ya gelen İsmail Ertuğ, 1975 yılında Amberg'de doğdu. İşletme alanında eğitim gören Ertuğ, Sosyal Sigorta Uzmanı olarak Alman Genel Sağlık Sigortası'nın Bavyera merkezinde Pazarlama Bölümünde Koordinatörlük yaptı. Sosyal Demokrat Parti üyesi olan Ertuğ, 2009 yılından beri Almanya'nın Bavyera Eyaletini Avrupa Parlamentosu'nun milletvekili olarak temsil ediyor. Ulaşım ve Turizm Komisyonu üyesi olmasının yanı sıra Tarım ile Kırsal Gelişim Komisyonu, Avrupa Birliği Türkiye Karma Parlamento Komisyonu ve AB İsrail delegasyonu üyesidir. Avrupa Birliği'nin ulaşım alanında en önemli projesi olan Avrupa Birliği Ulaşım Hatları Projesine Raportör olarak seçilen İsmail Ertuğ, Avrupa Parlamentosuna Türk kökenli 4 milletvekilinden biridir. Ayrıca Franz Of Turkey grubunun da kurucularından olan milletvekili İsmail Ertuğ, AB Türkiye ilişkilerinde önemli görev ve roller üstlenmektedir.

Diğer konuşmacımız Sayın İbrahim Yazar, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Müdür Yardımcısı. Kendisinin bulunduğu bazı görevlerden bahsetmek istiyorum.1985 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm Enformasyon Memuru olarak başlamış. 1993-1996 yılları arasında Viyana Turizm Ataşesi; 1997-2001 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler Daire Başkanlığı'nda Şube Müdür olarak; 2001-2003 Zürih Turizm Ataşesi; 2003-2005 Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Kültür ve Turizm Uzmanı olarak görev yapmış. 2005'ten bu yana da Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Kendisinin eğitimi Alman Dili Goethe Enstitüsü Avusturya'da, lisans Alman Dili ve Edebiyatı Gazi Üniversitesi'nde, yüksek lisans Alman Dili ve Edebiyatı Gazi Üniversitesinde.

Diğer konuşmacımız Sayın Hüsnü Gümüş, Türkiye Turizm Yazarları ve Gazeteciler Derneği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı. Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletmecilik Bölümünü 1971'de bitirdi. Aynı fakültede İşletmecilik mastırı yaptı. 1973 yılında çalışmaya başladığı Turizm Bakanlığı'nda İşletmeler ve Tanıtma Genel Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Münih, Viyana ve Frankfurt'ta Tanıtma Müşavirliği yaptı. 2005 yılında emekli oldu. TOBB Turizm Meclisinde Danışmanlık yaptı. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Uluslararası Turizm Yazarları ve Gazetecileri Federasyonu üyesidir. ATURJET Türkiye Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği Yönetim Kurulu üyesidir. Çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış yüzden fazla makalesi Türkçe, İngilizce, Almanca olarak bulunmaktadır. Üniversitelerin ve çeşitli kuruluşların düzenlediği toplantılarda sunumlar yapmıştır. Bir dönem Atılım Üniversitesi'nde Turizm Hukuku dersi vermiştir.

Prof. Dr. İsmail Bircan: Bugün üç değerli konuğumuzla AB Sürecinde Türk turizmini tartışacağız. Büyük bir güç, büyük bir potansiyel Türkiye açısından. Biliyorsunuz Türkiye 2010 yılında dünyanın 17. büyük ekonomisiydi. 2023 yılında ilk 10 ekonomisi arasında yer almak istiyor. Katma değer yaratan önemli bir sektör. Dolayısıyla bu sektörün geleceği ve yapılması gerekenleri dünya turizm sektöründen daha fazla nasıl pay alabilir, bunları içerecek şekilde bir tartışma platformunu sizlerle paylaşacağız.

Ben konuya giriş açısından bir genel değerlendirme yapmak istiyorum izninizle. Önce dünya geneline dünya turizmi nerede başladı, nereye gidiyor ve daha sonra da Türkiye ile ilgili bazı bilgileri paylaşacağım. Dolayısıyla konuklarıma söz vermeden önce böyle bir değerlendirme yapma gereğini duydum, çünkü aramızda turizm bölümü öğrencileri dışında başka bölümlerden de öğrenciler var.

Turizm en fazla istihdam yaratan hizmet sektörleri arasında yer alıyor. Biliyorsunuz tarım sektörü insan gücü açısından küçülüyor, teknoloji daha fazla devreye giriyor ama tarım üretimi azalmıyor. Dolayısıyla tarımda istihdam artmıyor. Sanayi sektörü teknoloji kullandığı için onda da istihdam artışı sınırlı. En büyük sektör olarak hizmetler sektörü kalıyor, turizm ilk başta olmak üzere istihdam yaratan, dünyada da ve Türkiye'de de böyle. Büyüklüğü görmek açısından böyle bir değerlendirme yapmanın yararına inanıyorum. Çünkü aramızdaki genç öğrenciler yarın buradan mezun olduktan sonra ister mühendis olsunlar, ister işletmeci olsunlar, iktisatçı olsunlar veya siyaset bilimci olsunlar turizm sektöründe çalışabilme olanakları olacaktır. Nitekim de şu anda turizm sektöründe çalışan çok değişik mesleklerden turizmcilerimiz var, Türk turizmini dünya turizmine açan turizmcilerimiz var. Dolayısıyla dünya geneline baktığımız zaman şu değişkenleri görebiliyoruz; bir kere son 10 yıllık dönemde 2000-2010 yılları arasında dünyadaki turizm talebi %39.5 artmış, önemli bir gelişme. 2010 yılı verilerine baktığımız zaman 940 milyon turist var dünyada, başka ülkelerde tatil geçiren. Bundan elde edilen gelirlerle 918 milyar dolar büyüklük var. %16'sı uluslararası yolcu taşımacılığı yapıyor bu turizm gelirleri içinde ve buradan da 175 milyar dolarlık bir gelir elde ediliyor dünya turizmi.

2011 verilerine baktığımız zaman turist sayısı 980 milyon kişiye ulaşıyor ve gelir de bir önceki yıla göre -2010 göre- %4 artarak 955 milyar dolara çıkıyor dünya turizm hacminin potansiyeli. Dünya Turizm Örgütü'nün yaptığı tahminlere göre 2020 yılında turist sayısı dünyada 1.6 milyar kişiye ulaşılacak. Gelirleri 2 trilyon dolara yükselecek. Dünya genelinden Avrupa'ya baktığımız zaman 717 milyon kişi ile en çok turist çeken bölge, Avrupa ülkeleri. 1995'te dünya turizminden Avrupa turizminin aldığı pay %60 iken 2011 yılında bu pay %50'ye gerilemiş; 2020 yılında ise yine Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre %46'ya düşecek. Dolayısıyla böyle bir değişim var. Yine 2010 yılı verilerine baktığımız zaman Avrupa açısından 476 milyon kişi Avrupa'daki ülkeleri ziyaret etmiş, gelir 407 milyar dolar. Bunlar içinde ilk sırada Fransa 77 milyon kişiyle turist ağırlayan ülke; ikinci sırada İspanya geliyor, 52.7 milyon kişiyle ikinci sırada yer alıyor, İspanya'daki turist sayısı ve üçüncü sırada da İtalya 43.6 milyon kişiyle üçüncü sırada yer alıyor.

Şimdi böyle genel değerlendirmeden Türkiye'ye geldiğiniz zaman nasıl değişkenler görüyoruz? Turist girişi açısından %3'lük paya sahip Türk turizmi. 20 turizm varış noktası arasında turist girişi itibariyle yedinci sıradayız. Turizm gelirleri açısından onuncu sırada yer alıyoruz. Avrupa turizm pazarında turist girişlerinde altıncı sırada yer alıyoruz- bu biraz önce Avrupa ülkelerini vermiştim, ondan sonraki sıralamada altıncı sıradayız- Turizm gelirlerinde % 5.1 paya sahip Türkiye, dünya turizm gelirlerinde ise 2.3'lük bir paya sahip oluyor. Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre doğrudan ve dolaylı olarak 32 faaliyet kolunda biraz önce belirttiğim farklı mesleklerden istihdam yaratan bir sektör, 32 faaliyet kolunda istihdam yaratma potansiyeli var ve Türkiye'de doğrudan istihdam 2010 yılı verilerine baktığımız zaman 3.2 milyon kişi turizm sektöründe çalışıyor, bu doğrudan istihdam. Bir de dolaylı istihdamı düşünürseniz bunun işte 15-20 milyon kişiye doğru gittiğini düşünebiliriz.

Türkiye'ye gelen turistlerin %19.6'sı OECD ülkelerinden geliyor, Türkiye'nin üye olduğu OECD ülkelerinden ki bunların başında Avrupa ülkeleri geliyor. %21.2'si Rusya Federasyonu ve Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan geliyor. Yine 2010 verilerine baktığımız zaman en çok turist gönderen ülke Türkiye'ye %15.3 ile Almanya birinci sırada, ikinci sırada %10.9'la Rusya Federasyonu ve Bağımsız Devletler Toplulukları, üçüncü sırada da %9.3'le İngiltere geliyor.

2010 yılında Türkiye'ye 28.6 milyon kişi turist olarak geldi ve elde edilen gelir de 20.8 milyar dolar. Kültür ve Turizm Bakanlığımız'ın Turizm belgeli yatak sayısı 645 bin ve 2.999 tesiste bulunan yatak sayısı. Bir de belediye belgeli yatak sayımız var, o da 528 bin ve bunlar da 9.185 tesiste bulunuyor. Yine 2011 verilerine baktığımız zaman 6.278 seyahat acentesi var Türkiye'de, büyük bir güç. Turist sayımız 30.5 milyon kişiye ulaşmış 2011 verileri, son veriler bunlar. Gelir de 24 milyar dolar civarında geçtiğimiz yıl ve 248 bin yatak yatırım aşamasında bulunuyor şu anda Türkiye'de. Bunlar da devreye girdikten sonra toplam 1.5 milyon yatak Türkiye'de turistlere sunulmuş olacak, büyük bir güç.

Bütün bu potansiyelin büyük olmasına verilerin, göstergelerin yüksek olmasına rağmen teknik altyapıda bazı sorunlarımız var turizm sektöründe. Bunun için de fiziki çevrenin giderek kirlenmesi sorun yaratıyor maalesef. İkinci önemli sorunlu alanımız turizm merkezlerinin kentleşmesi olarak değerlendiriliyor, burada olumsuz etki yapıyor ve turizm merkezlerinin kentleşmesinden kaynaklanan sorunlar. Türkiye buna rağmen yeni turizm alanlarına da yöneliyor. Nedir bunlar? Golf turizmi, termal turizmi, kongre turizmi, kış turizmi, kruvaziyer turizmi, sağlık turizmi. Giderek artıyor, biliyorsunuz 420 bin sağlık çalışanımız var, Türkiye’de Sağlık Bakanlığı’nın bütün hastaneleri Sağlık Bakanlığı bünyesinde toplanmış üniversite hastanelerinin dışında dolayısıyla o da bir güç olarak büyümeye devam ediyor. Bunun yanında eko turizm faaliyetleri giderek yaygınlaşıyor. Bir diğer gelişme potansiyeli Karadeniz yayla turizminin geliştirilmesi konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın master plan çalışmaları var ve turizm eğitiminde belgelendirme, sertifikasyon, mesleki eğitim kalitesinin artırılması ve standardizasyonun yaygınlaştırılması sayesinde bütün bunlar devletin ve özel sektörün girişimiyle birlikte ortak çalışmalarla sürdürüldüğü zaman daha ileriye giden bir Türk turizmini gelecek yıllarda görebileceğiz.

Bütün bunlar bize ne sağlayacak? Bir kere uluslararası ölçekte verimlilik sağlayacak turizm açısından. İş kalitesinde artış gelecek, üniversitelerimizden mezun olan turizm ve otelcilik işletmeciliği bölümü mezunlarımız veya diğer alanlardan mezun olup turizme istihdam açısından bir girişimci olarak giren kaliteli işgücümüzde artış iş kalitesini geliştirecek. İstihdam için yetenek ve beceri düzeyimizin daha da ileriye götüreceği ve turizm belgelendirmesinin yaygınlaştırılmasını sağlayacak.

Başka bir sorun daha var, bazı yabancı tur operatörlerinin değerli konuşmacılar belki değineceklerdir, onlara. Bazı yabancı tur operatörlerinin fiyat ve koşulları tek taraflı olarak belirleme güçleri var. Türkiye’de biliyorsunuz, özellikle her şey dahil sistemiyle değerli turizmcilerimiz de var aramızda, belki onlarda dile getirecektir sorularıyla.

Bir diğeri bizim Türkiye’mizin en önemli Turizm Bölgeleri Ege, Akdeniz biliyorsunuz ve burada da bir Ege-Akdeniz Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi Atak Projesi başlatıldı ki kıyılarımız bu biraz önce söylediğim fiziki kirlenme ve kentleşmeden kaynaklanan turizm potansiyelini olumsuz etkileyen faktörlerin ortadan kaldırılması ve iyileştirilmesi bağlamında bir çalışma başladı.

Bu sene 2012 yılında Türkiye’de 33 milyon kişinin Türkiye’ye turist olarak gelmesi bekleniyor ve gelirin de 26 milyar dolara çıkması tahmin ediliyor. Dolayısıyla böyle bir tablomuz var. Türkiye %48’i 25 yaşın altında nüfusa sahip genç potansiyel bir nüfus barındırıyor. Bu genç nüfus geleceğin Türkiye’sinin çok daha ileriye gitmesi, katma değer arttırması ve şu anda 11 bin dolar civarında bulunan kişi başına milli gelirimizin 20 bin dolara, 25 bin dolara çıkarması konusunda önemli bir potansiyel. Dolayısıyla bugün bu sektörü masaya yatıracağız.

İsmail Ertuğ: Pazartesi bu yana Türkiye’de bazı üniversitelerden Avrupa Birliği’nin turizm politikasıyla Türkiye’ye doğru hangi etkileri olabileceğini tartışıyoruz.

Şimdi genel olarak rakamlara gelmeden önce Avrupa Birliği'nin sizler için önemli olan noktalarını özellikle anlatmak istiyorum. Avrupa Birliği içerisinde 27 ülkenin önümüzdeki yıl Hırvatistan'la birlikte 28 ülkeye çıkacağını biliyoruz. 27 ülkenin turizm politikası hâlâ üye ülkelerin yetkisi içerisinde bulunuyor. Yani Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu burada bütün Avrupa Birliği için tek bir politika yapma yetkisine sahip değil, bunu öncelikle söylememiz gerekiyor. Ama yine de Avrupa Birliği için turizm branşı sayın hocamızın söylediği gibi çok önemli bir branş. Avrupa dünyanın en fazla turist sayısını ağırlayan bir kıta ve bölge. Turizm branşı gayri safi milli hâsılanın %10'nu karşılamakta Avrupa Birliği içerisinde ve istihdamın %12'si karşılamakta.

Şimdi Avrupa Birliği içerisindeki politikalar şuna yönelik; dünyanın değişmesini biz sadece siyasi manada görmüyoruz, tabi ki farklı ülkelerin BRİC dediğimiz Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin ülkelerinin de gelişmesinden dolayı ayrı pazarların mümkün olduğunu görüyoruz. Gelirlerinin yükselmesiyle beraber tabi ki bunların da Avrupa'ya gelmesi gibi sadece Japonların değil, bu ülkelerden de çok fazla gelen turist sayısının arttığını görüyoruz. Ama aynı zamanda kendilerini de turizm destinasyonu olarak dünya çapında tanıtılmalarına şahit oluyoruz. Mesela en son gerçi bu ülkelerden biri değil ama ben Fas'a gittim ve Fas ülkesi içerisinde inanılmaz yatırımlar yapılıyor devletin yardımıyla turizm branşına.

Avrupa Birliği içerisindeki yapılanmaların önemli bir parçası Avrupa Birliği içerisindeki 27 ülkenin herkesin kendi inisiyatifiyle yaptığı politikaları koordine etmek. Ne şekilde koordine edebiliyorsunuz? Burada soft security dediğimiz çok önemli bir engel var. Avrupa Birliği ülkelere çok fazla yaklaştığınız zaman Brüksel'den hemen bir refleks gösterir her konuda ve bu biraz Avrupa Birliği'nin turizm politikasının negatif etkilemekte. Ama aynı zamanda mesela, çoğunun unuttuğu benim için çok önemli bir konu olduğunu aynı zamanda Green Peace üyesi olduğumu da söylemek durumundayım. Climate Change yani iklim değişikliklerinin hangi ülkeye, hangi şekilde fayda veya negatif etkileri olacağını göz önünde tutmamız gerekiyor. Mesela hatırlarsanız, kuzey kutupta gemiler geçmezken şu an biliyorsunuz gemilerle kuzey kutupta gidilebiliyor ve ayrıca dünyanın ikliminin ısındığını oradan görebiliyoruz. Bu aynı zamanda dünyanın farklı farklı bölgelerinde turizm şartlarını değiştirmekte ve bunu da göz önünde tutmamız gerekiyor. Avrupa Birliği olarak tabi Türkiye olarak da. Bu arada bunu da söylemem gerekiyor, Avrupa Birliği Türkiye'ye şu şekilde tanıtılıyor ve yahut da yanlış gösterilebiliyor. Avrupa Birliği'nin maalesef sadece Merkel ve Sarkozy birliği olarak algılanıyor galiba Türkiye'de. Ben buna kesinlikle karşı çıkmak istiyorum burada. Çünkü Avrupa Birliği 27 ülkeden oluşan bir birlik Fransa ve Almanya'dan oluşan bir birlik değil. Bunu neden söylüyorum çünkü "Merkozy" şu mali finans krizinin ön plana çıkan iki ülkesinden dolayı ve Türkiye'de bunun etkileri oluyor, tabi özellikle Sarkozy'nin frenlemesinden dolayı. Ama 7-8 yıl öncesine gittiğimiz zaman tekrar hatırlatmak isterim ki bu iki ülkeyle özellikle Gerhard Schröder, Türkiye'nin Avrupa Birliği kapısını açan şansolyeydi. O yüzden bu iki şahıs gelir gider ondan sonra yine o iki ülke Türkiye'nin hep yanında bulunur diye düşünüyorum, bunu tekrar söylemek durumundayım.

Bunun yanı sıra Avrupa Birliği içerisindeki bazı politikaların Türkiye içerisinde uygulanabileceğini tahminini yürütüyorum ben. Şimdi Türkiye illaki ilk adımda yakın bir süre içerisinde Avrupa Birliği üyesi olmasa da sistemlerini, standartlarını Avrupa Birliği'ne göre yaparsa eğer direkt olarak birbirine bağlanabilir diye düşünüyorum ve o yüzden Avrupa Birliği sürecini kısaltabilir. Bu sadece turizm için geçerli değil tabii ki ulaştırma konusunda da geçerli, mesela çok fazla yatırım yapıldığını biliyorum Türkiye içerisinde, duble yollar vs tren yolları. Tabii bunları multimodel dediğimiz bir şekilde yaptıkları sürece, Avrupa Birliği'ne bağlanabilir bir şekilde yapıldığı sürece turizme çok fazla fayda getireceğini düşünüyorum ben. Çünkü uçak yok tabii ki trenle gelme imkanımız olması gerekiyor Türkiye'ye. Şu imkan maalesef Avrupa içerisinde istediğimiz şekilde yok. Bu engelleri de aşmak durumundayız.

Onun yanı sıra her zaman turizm bir kalkınma projesidir. Turizmi ön plana tutmamızla beraber tabii ki dillere de önem vermeniz gerekiyor. Turizm branşı öyle bir branştır ki ne kadar çok dil biliyorsanız o kadar daha kolay girilebiliyor, access dediğimiz konu gerçekleşebiliyor. Onun haricinde belki Türkiye'de yatırım çok fazla, uzmanı değilim tabii ki. Dışarıdan Türkiye'yi yakından takip eden biri olarak şunları görüyorum ben. Türkiye içerisinde turizm politikasını etkileyebilecek yatay bir düzey olması gerekiyor. Aslında turizm tek bir sütun üzerinde olabilen politika ve bir strateji değil. Bütün farklı farklı bakanlıklarınızda mesela bağlıyor. Peki somut öneriler diye soruldu geçenlerde. Mesela sosyal politikalar, çalışma standartları, asgari ücretler, taşeron şirketler vs bunlar tabii ki çok önemli. Bunlar da kaliteyi etkileyebilecek bir faktör. Onun yanı sıra ulaştırma dedik; yolları, havalimanları, altyapı olarak bunlar ne şekilde yapılıyor, bunlar turizmi etkileyen faktörler. Eğitim, mesela dil, lisan demiştim. Onun yanı sıra soft skills dediğimiz şeyler, bunlar da çok önemli. Turizme, turistlere nasıl yaklaşılmasıyla alakalı.

Sağlık çok önemli benim açımdan, sağlık branşı, sağlık turizmi. Türkiye'nin her yerinde deprem bölgesi olmasından dolayı herhalde, jeotermal vs imkanları mevcut. Şimdi sağlık politikalarına geldiğimiz zaman bu ayrıca enteresan bir branş Avrupa Birliği perspektifine baktığımız zaman. Sağlık ve sosyal politikaları ve Avrupa Birliği içerisinde üye ülkelerin yetkisi altındadır ve burada Avrupa Birliği'nin çok fazla kanun yapma yetkisi yoktur. Bunu niye söylüyorum, çünkü Türkiye iki ülke arasında bazı yeni kanunlara, değişikliklere gitmesi gerekiyor. Ben size bir örnek vereceğim : Almanya. Çünkü kendi alanım olduğu için çok yakından takip etmişliğim var, üç sene öncesine kadar. Türkiye, Almanya Sosyal Güvenlik Antlaşması 1960'lı yıllardan kalma modifiye olmamış ve oradaki sorun şu an o zamandan getirilmiş ve karşılıklı hizmetleri normal kamu sigortalılar için geçerli bu tabii ki. Hizmet almak istediğiniz zaman acil durumlarda birbirine destek veriyorlar. Yardımcı olabiliyorlar, SGK olsun ya da Almanya tarafındaki sosyal sigorta kurumu tarafından. Şimdi bunun acil maddesi çıkmadıkça Almanya içerisinde bulunan büyük bir potansiyel var, bizim Almanya sağlık sigortası çok enteresan bir sistem üzerine oturtulmuş. İki tane paralel sistem var, özellikle sigorta sistemi %10'luk bir potansiyel. Özel sigortaya Almanya'ya sadece çalışmayanlar yani özel sektörde bulunanlar, işverenler ve bir gelirin üstüne

çıkan iyi kazananların imkanı bulunduğu için %10'luk bir potansiyeli var ve ona karşılık %90'lık bir kamu sigorta potansiyeli var. Şimdi bunu ben verdim, çünkü bu %90'lık kamu sigortalıların - biliyorsunuz Almanya yaşlanan bir nüfus- iyi paralı bir nüfus aynı zamanda o yaşlanan tipler. Genelde rehabilitasyon, sağlık hizmetleri almak üzere Almanya içerisinde kullanılabilir ve bu da çok gelişmiş değil, Avrupa Birliği içerisindeki ülkelere gidilebilir. Çünkü sağlık sigortaları, sağlık kasaları burada masrafı üstlenebiliyor. Ama Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkeleri dışına çıktıkları zaman bu paraları maalesef sağlık kasaları karşılayamıyor, yani burada kanuni yasal bir engel var. İşte bu engeller sadece iki ülke arasında farklı bir antlaşmayla düzeltilebilir ve bunun düzeltmesiyle beraber ve sağlık kasalarında eğer kalite, doktorlar vs altyapı konusunda bir sıkıntı yoksa direkt para tasarrufları etmek üzere farklı ülkeleri tavsiye edecektir hastalarına. Şu an o imkan yok, o yüzden sağlık sigortası sağlık turizminde çok önemli.

Onun haricinde Avrupa Birliği'nin üzerine düştüğü iletişim, bilgisayar sistemlerini standart bir şekilde getirilmesini ve bundan dolayı çok daha hızlı, çok daha ucuz, çok daha verimli bir sistem yaratılması düşüncesinde ve onun haricinde Türkiye'ye tekrar döndüğümüzde çevre politikaları tabi ki çok önemli. Türkiye'de galiba Devlet Planlama Teşkilâtı, Kalkınma Bakanlığı bizim Avrupa'da mesela bu yapılanmaları belediyelere bağlıdır. Burada her şehir her belediye kendine göre yapılanması tabi ki önünde standartlar mevcuttur ona göre yapar. Şimdi bunu neden söylüyorum. Çünkü Türkiye İspanya'nın yaptığı hatayı yapmaması için. İspanya'yı biliyorsunuz, çok fazla bloklar dikmekle, betonlaşmakla büyük zararlara uğradı ve şimdi tekrar geriye dönüyor, daha yeşil, devamlı ve sürdürülebilir bir turizme yönelmekte, daha pahalı, daha klas bir turizme yönelmekte. Bunlarda Türkiye için ayrıca bir potansiyeli kaynağı olur ve ben bu potansiyelleri özellikle bunu da unutmadan söyleyeyim, benim şahsi görüşüm; inanç turizmi için Türkiye çok önemli bir bölge, Avrupa Birliği için. Avrupa Birliği içerisinde tartışmaları takip ederseniz, bazıları belki Avrupa Birliği bizi Müslüman olduğumuz için istemiyor denilebiliyor, bu doğru da değil yanlış da değil. Yaşlı nüfusa sorduğumuz zaman Avrupa içerisinde özellikle Fransa, Almanya, Avusturya, Danimarka, Hollanda gibi orada yaşlı kitle için tabi ki din ve kültür önemli bir faktör, ama gençlere sorduğumuz zaman insan hakları, doğaya saygı bu tarz şeyler daha da önem arz ediyor. Ben kendim Bavyera Milletvekiliyim. Bavyera'yı bilirsiniz, son derece tutucu, Katolik bir bölge. Orada inanç turizmi özellikle Türkiye ne kadar önemli olduklarını birçok defa yaşamıştım. (...)dan sonra çok fazla İslâm'ın üzerine gidildiğini, ilgi uyandırdığını çok defa negatif bir imaj verildiğini gördük. İncilin içerisinde 8 tane kutsal kilisenin Türkiye coğrafyası üzerinde bulunduğunu çoğu biliyor. Antakya dediğimizde çok zaman biliniyor ve oradaki papazların bana söylediği şu oluyor, birçok defa. İsmail Bey Türkiye'ye gitmek istiyoruz, bizim gruplarımızla ama nereye gideceğiz, tam olarak bilmiyoruz o kadar fazla bilgimiz yok. Aslında bende onu birçok defa söyledim, Türkiye içerisinde Kültür Bakanlığı tarafından o kadar çok paralar harcanıyor ki benim kendi gördüğüm kadarıyla restore konusunda, kiliselere, manastırlara vs. maalesef bu Avrupa Birliği'nde tanıtılmıyor. Ben bunu bu şekilde söylemek durumdayım, çünkü tanıtılsa

büyük ihtimalle buna göre seyahat acentelerinin rakamları da yükselebilir ve bunu yapan, bu turizme yönelen şahıslar genelde daha böyle yaşlı, daha paralı, daha multidiktatör, sözü geçen bir kitledir. Ben bunu niye söylüyorum, Türkiye daha iyi para kazansın değil tabi, para kazanmak önemli tabi ama herşey de değil, önemli olan Türkiye'nin imajını Avrupa Birliği içerisinde düzeltmek. Türkiye'nin bir sorunu varsa, imaj sorunu var özellikle çok göç almış ülkeler tarafından bakıldığında Almanya, Hollanda, Avusturya gibi saydığım Fransa gibi ülkelerde. Ben kendim işçi çocuğuyum, bu konuda çok rahat konuşabiliyorum. Tabi Türkiye'yi nasıl tanıttıysanız o şekilde görülebiliyor yurtdışında. Maalesef ilk neslin tabi ki o düşünceyle oraya gitmediklerini hepimiz biliyoruz, özellikle iki üç yıl çalışıp tekrar dönüp burada bir rahat bir yaşam sürdürebiliriz düşüncesiyle gidenlerin çoğu o şekilde gimiştir. Ama tabi ki Türkiye o zamandan bu zamana çok fazla değişiklikler yapmış, çok fazla değişmiştir, modern bir ülkedir. Tabi ki o bulunduğumuz bölgelerde saydığım Almanya, Avusturya vs. ilk neslin hâlâ olduğu gibi kalmasından dolayı Türkiye'yi de o şekilde zannediyorlar, işte imaj dediğim bu olabilir. İnanç turizmi, bu manada da imajı düzeltmek içinde bu multidiktatör şahısları kilise himayesinde olabilir, farklı bir şekilde olabilir eğer Türkiye'ye gelmeleri çoğalırsa bu arkadaşlarımız dönüp Türkiye'yi farklı anlatacaklardır. Genelde bizim bölgemizde Türkiye içerisinde azınlıklara kötü davranıyorlar şeklinde yaklaşılabilir. Her zaman dikkat ederseniz, Avrupa Birliği'nin İlerleme Raporlarında azınlıklara saygı vs her zaman biraz negatif bir dille yazılır ve bunun da maddi, ekonomik boyutundan fazla imaj düzenletici bir boyutu olacağını kesinlikle düşünüyorum. Bu aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecini daha da kolaylaştıracaktır, ben buna kesinlikle inanıyorum.

Türkiye'de şunu yeni yeni görüyorum, bunun da canlandırılması naçizane fikrim. Tanıtma ve marketing ajansları yeni yeni yapılıyor, büyük şehirlerde de yeni yeni görüyoruz. Hatta bizim Almanya örneğini getirdiğimiz zaman her şehir ne kadar küçük olursa olsun kongresi, market merkezi bulunur. Her küçük mütevazı da olsa çok fazla şeyi olmasa da bulunan şeyleri çok iyi tanıtıp, çok iyi pazarlayıp turist çekmeye çalışıyor. Özellikle Türkiye içerisinde dediğimiz gibi inanç turizmimizi tekrar ele alırsak Karadeniz'de ayrı bir potansiyel var. Ege Bölgesi'nin ayrı bir potansiyeli var, Güneydoğu'nun ayrı potansiyelleri var.

Avrupa Birliği içerisinde Türkiye konusu ele alındığı zaman ben her zaman şunu söyledim. 1986 yılında Portekiz ve İspanya'yı alan Avrupa Birliği, İspanya'yı almasıyla beraber 700 yıllık bir müslüman kültürünü Avrupa Birliği'ne almıştır ve hiçbirine zararı olmamıştır, daha fazla zenginlik katmıştır mesela. Aynı zamanda bunu söyleyenlere diyorum ki peki Türkiye'den o kadar korkmanıza bir neden yok, tamam büyük bir ülke dengeler değişecek. Zaten değişecek dengeler, değişiyor da zaten. Bin yıllık bir Hıristiyan kültürünü niye Hıristiyan olan Hıristiyan kültürlerine inşa edilmiş bir Avrupa Birliği içerisinde istemiyorsunuz dediğimiz zaman bazıları gayet düşündürücü bir şekilde önlerine bakıyorlar. Yani ondan ötürü söylüyorum, Türkiye'nin burada bu potansiyelini görmesini ve tanıtım marketing (A.Ş)lerle ön plana çıkarmasını talep ediyorum. Onun harici bir delege olarak son cümle

söyleyeyim, Elmadağ Kayak Merkezi'ni ben ilk defa duyuyorum. Bırakın Almanya'yı, Avrupa'yı benim yaşadığım bölge için kayak sporu son derece önemlidir, çok değer verilir. Bu konuda tanıtımları çok daha ileri bir şekilde getirebilirse Türkiye ki 2023 Vizyonu var. 2023 olmayabilir ama o perspektifte 100 milyon turiste ulaşabileceğini ben şahsen düşünüyorum.

Prof. Dr. İsmail Bircan: Avrupa'daki turizm özellikle Almanya bağlamında %10 oranında safi milli hasılayı oluşturduğunu, istihdamın %12'sini oluşturduğunu ve reflekslerin giderek değiştiğini, iklim değişikliklerinin ortaya koyduğu bu olumsuz parametreyi de dile getirerek Sarkozy-Merkel birlikteliğinin sadece Avrupa demek olmadığının altını çizdi. Bunun olumsuz etkileri var, özellikle Türkiye bağlamında. Ama unutmamak gerekiyor ki Schröder -bir önceki başbakan- Türkiye'ye çok fazla değer veren ve Avrupa Birliği politikalarında Türkiye'nin müzakere sürecini hızlandıran, uygulanabilirliğini arttırabilen bir yapı gösterdiğini, turizmde standartların yaygınlaşmasıyla AB standartlarının sürecinin de kısaltılabileceğinin altını çizdi. Turizm politikasının yatay ve dikey boyutlarının olması gerektiğini söyledi bunu çalışma koşulları gibi, taşeron işletmeler gibi sosyal politikalarla değiştirilmesi gerektiğini; ulaştırma sektörünün önemli bir gücü olduğunu vurguladı. Gerçekten de biliyorsunuz Türkiye'de hava taşımacılığı alanında özellikle Türk Havayolları ve diğer özel sektör havayolları çok büyük bir atılım gerçekleştirdi Türkiye'de. Türkiye, Orta Doğu'da, Balkanlarda büyük bir güce sahip oldu havayolu taşımacılığında. Karayolu taşımacılığında da Türkiye Avrupa'da birinci. 67 bin tır var Türkiye'de. 67 bin tır önemli, ulaştırmada, taşımacılıkta ve ticarete önemli bir güç, önemli de bir istihdam yaratıyor. Dolayısıyla ulaştırma sektörünün de geliştirilmesiyle turizme destek sağlanabileceği vurguladı. Eğitim gibi, sağlık gibi politikaların yaygınlaştırılması gerektiğini, Avrupa Birliği'nin sosyal politikaları ve eğitim politikalarına karışmadığını her ülke kendi politikasını oluşturmada yetkili olduğunu vurguladı. Haberleşmenin altını çizdi. Bu sektör özellikle bilgisayar ağının, online sistemin turizm sektöründe yaygınlaşmasıyla daha hızlı, daha kaliteli ve maliyet açısından olumlu bir gelişme olacağını söyledi. İspanya'nın ve özellikle birikimli bir Müslüman medeniyetin, İspanya'daki Endülüs'ten kalan bu medeniyetin de dahil edilmesiyle İspanya'ya din turizmiyle tanıştığını ve Türkiye'nin de din turizmi açısından imaj sorununun da çözmesi bağlamında, düzeltilmesi bağlamında önemli bir güç olduğunu söyledi. Türkiye artık farklı anlatılmalıdır dedi. Tanıtım, marketing ve pazarlama konusunda Avrupa'daki örneklerle Türkiye'yi karşılaştırdı. Dolayısıyla bu tür etkinlikler tanıtım konusunda ve pazarlama konusunda turizmde yaygınlaştırılmasıyla Avrupa Birliği'nin süreçlerine daha hızlı bir şekilde Türkiye'nin yaklaşabileceğini ve daha fazla turizm sektörünün Avrupa turizminden pay alabileceğini belirtmek istedi.

İsmail Yazar: Benden önceki konuşmacılar Avrupa Birliği'nin turizme yaklaşımını genel anlamda ifade ettiler. Biliyorsunuz Kültür ve Turizm Bakanlığı iki bakanlığın oluşumuyla tek bir bakanlık haline geldi, buradaki hem kültür hem de turizm. Avrupa Birliği'nin kurucu antlaşmalarında yani Roma I, Roma II Antlaşmalarında her iki konuyla da ilgili temel bir politikası bulunmamaktadır.

1990'lı yıllardan itibaren Avrupa Birliği özellikle turizmde bir politika geliştirme gayretleri içerisine girmiştir. Hatta bu gayretleri de Yeşil Kitap adı altında toplamaya çalışmıştır. Oradaki temel yaklaşımı turizmin teşvik edilmesi, en azından Avrupa Birliği içinde Avrupa kimliğinin, kültürünün belirlenmesi özetle seyahat ve seyahat içindeki temel iletişimin bununla ilgili kurumların birbiriyle arasındaki ilişkilerin düzenlenmesiyle ilgili bazı çalışmalar içine girmiştir. Ama sonuç itibariyle seyahat adı altında bir programın ötesinde bir politika oluşturamamıştır. Ancak politika olmamasına rağmen Avrupa Birliği her alanda kendi çalışmalarını yürütmektedir. Şöyle ki; başka temel politikalar içerisinde veya programlar içerisinde bu faaliyetleri yürütmektedir. Örneğin gene turizmle ilgili konuları çevre başliğı adı altında, turizm eğitimi kırsal, kültürel, sosyal turizmin geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi, bilgi akışının en üst düzeyde sağlanması, turizm yoluyla bölgesel farklılıkların giderilmesi, turizmin bilgilendirilmesi ve korunması, turizmde son teknolojilerin kullanılması, istatistiki ve diğer veri tabanının oluşturulması gibi bu ve buna benzer temel konuları turizm başliğı veya turizmle ilgili konuları bu başlıklar altında değerlendirmeye çalışmıştır.

Bu temel yaklaşımdan sonra şöyle bir şey düşünüyorum; Türk turizmi ve Türk turizminin bu başlıklar altındaki gelişimi nasıl olmuştur, sizlerle onları paylaşmak istiyorum. Özetle 1980'li yıllardan sonra Türkiye'de turizmde her ne kadar bir potansiyel mevcutsa da, Türkiye alt ve üst yapılarında yeni bir gelişim anlayışı benimsenmiş. Bu gelişim ve anlayışla da yeterli arz kapasitesine ulaşarak Türkiye dünyadaki bu turizm piyasasında kendini turizm ülkesi olarak sunmaya çalışmıştır. Özetle 1980'li yılların ikinci yarısından sonra bu rekabetin hangi alanda olduğunu doğru tespit etmeye çalışmış, özellikle kitle turizmine yönelmiş, diğer ülkelere göre bu alanda yol almış ülkelere göre kendi stratejisini oluşturmaya çalışmıştır. Evet, en çok eleştirilen konulardan biridir, düşük fiyatla Türkiye kendini pazarlamaya çalışmıştır anlayışı. Ancak o günkü koşullar itibariyle Türkiye'nin hemen hemen önünde tek bir yol vardı, düşük fiyatla rekabet edebilme yolu. Daha sonra 1990'lı yıllara gelindiğinde Türkiye şöyle bir anlayışı benimsemiştir ve doğru bir anlayışı benimsemiştir. Dünyadaki eğilim ve beklentileri çok iyi takip ederek yeni turizm arzlarının, ürünlerinin ortaya konması gerekliliğinden hareketle turizmini çeşitlendirmeye çalışmıştır. O günkü koşullar içinde turizmde yeni kavramlar duyulmaya başlamıştır. Trekking, rafting gibi bu kavramlar ilk defa Türk turizmi literatürüne girmeye başlamıştır.

Tabi 1990'lı yıllarda veya ondan önceki yıllarda Türk turizmi sürekli bir krizle boğuşmaya çalışmıştır. Hem bölücü terörle ilgili olarak hem de diğer alanlarda yani bizim dışımızda körfezde meydana gelen bir başka olayla ilgili olarak ister istemez her olaydan doğası gereği etkilenmiştir ve bunlarla mücadele etmeye çalışmıştır. Fakat bütün bu mücadelesini yaparken dünyadaki eğilim ve beklentileri sürekli takip etmiştir. Dünyada ne olup bittiğini, sadece Avrupa Birliği değil, diğer dünya ülkelerini de takip etmeye çalışmıştır. Kendi turizm yapılanmasını çevreye duyarlı bir anlayışta oluşturmaya çalışmıştır. Turizmi planlı bir şekilde geliştirmeye çalışmıştır. Yani potansiyel gördüğü alanları, turizm bölgeleri, merkezleri, alanlarını ilan ederek

oradaki yapılaşmayı en azından bakanlık kendi kontrolünde yürütmeye çalışmıştır. Avrupa'daki hassasiyet ne ise bizde de o hassasiyetle dikkate alınmaya çalışmıştır. Çevre konusunda da öyledir, aynı zamanda turizm eğitimi konusunda da buna benzer çalışmaları yürütme gayreti içinde olmuştur.

Öncelikle sektörün gelişimi anlamında TURBAN'lar adı altında oteller oluşturulmuş, sektörün işletmecilik alanında yetişmesini sağlamış hem sektörün hem de bu sektöre hizmet verecek kalifiyeli elemanların yetişmesini sağlamıştır. Daha sonra turizm eğitim merkezleri kurmuş, orada sizler gibi çok değerli öğrencilerin turizme kazandırılması konusunda gayretler sarf edilmiş ve bu alandaki temel gelişmeyi oluşturmaya çalışmıştır. Aynı zamanda gene rehberlik alanında buna benzer eğitim alanında çalışmaları yürütmüştür.

Bir diğer alan istatistiki alanlar; dünyada hem gelen turistlerin sayısının hem de turizm gelirlerinin hesaplanmasında Avrupa'daki kriterler, standartlar ne ise aşağı yukarı Türkiye'deki de odur. Yani Dünya Turizm Örgütü nasıl bir standart uyguluyorsa bazı ülkelere göre, ufak tefek değişiklikler var ama temel yaklaşımlar aşağı yukarı aynıdır. Hatta biz bugünkü geldiğimiz noktada 2011 yılı itibariyle 23 milyar dolarlık bir turizm gelirimiz var. Biz bakanlık olarak TÜİK'le bu konuda aynı düşünceleri paylaşmıyoruz. Diyoruz ki, turizm gelirinin hesaplanmasında siz çok daha farklı davranıyorsunuz. Nedir? İşte yurtdışına çıkış, gümrük kapılarına anketörleri yerleştirerek yaklaşık daha önce 30 taneydi, o soruları 10'na yaklaşık bir sayıya indirttik. Soru soruyorsunuz. Bir insana 30 tane soru sorsanız kim cevap verebilir. Buna hangi kişi zaman ayırır da doğru dürüst cevap verebilir. Bunu biraz azaltmaya çalıştık ve hakikaten doğrudan gelirini yani gelen turistti buradaki harcadığı parayı ölçebilecek soruları oluşturmaya çalıştık. Bunun için de gene şu yok, yani turisttin özellikle yat limanlarındaki yatlarıyla gelen turistlerin bu anketler içinde yeri yok. Kuyumculuk harcamaları ilgili bir gelişme yok. Buna benzer bazı kalemler bunun içinde değil. Dolayısıyla son zamanlarda Maliye Bakanlığımız bir açıklama yaptı dedi ki; bütçedeki net hata payında 12.5 milyar dolarlık bir artı para var. Bizde diyoruz ki bu artı paranın en azından %50'si turizme aittir. Hatta yani Maliye Bakanımızda bunu kabul ediyor. Bunun da 6 milyar dolar olduğunu düşündüğümüz takdirde yaklaşık 30 milyar dolara yakın bir turizm geliri olduğunu düşünüyoruz. Yani 31.4 milyon 2011 yılı itibariyle turist, yaklaşık 30 milyara yakında bir turizm geliri olduğu konusunda biz iddialıyız, bu konuda yaptığımız kendi değerlendirmelerimiz dolayısıyla. Yani biz Avrupa'daki veya dünyadaki hesaplama yöntemleri nelerse onları uygulanmaya çalışıyoruz. Hatta bazen daha da cimri davranarak, daha da sıkı davranarak bunu yürütmeye çalışıyoruz.

Şimdi bize diyorlar ki işte yurtdışında çalışan işçiler sayılıyor mu? Efendim yabancı pasaporttu varsa sayılıyor, yerli pasaporttu varsa sayılmıyor. İşte bir başka ülkeye bakıyorsunuz. Mesela Almanya'da hiçbir zaman size turist sayısını söylemezler. Yani geceleme sayısını söylerler. Bu sene Berlin'de şu kadar insan geceledi derler, geçen seneye göre %10'luk %15'lik bir artış var derler. Biz her ay gelen turisti tek tek dünyayla paylaşıyoruz. Dünyanın hiçbir ülkesinde de bu kadar hassasiyet yoktur.

Avusturya'da da üç ayda bir yayınlarlar istatistikleri. Kimse de buna bir şey demez. Bir başka ülkede yöntemler başka olabilir ama temel parametreler aşağı yukarı aynıdır.

Bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesi konusunda da Avrupa Birliği'nin anlayışını aynen benimsemek istiyoruz. Şu ana kadar bu konuda aldığımız yol itibariyle kendimizi yeterli saymıyoruz.

Turizm amacımız; turizmi sadece kıyı kesimlerine yoğunlaştırmak değil, turizmi tüm ülke düzeyine yoğunlaştırmak, tüm ülke düzeyine yaymaktır. Bu şekilde yani bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması konusunda biz bunu vasıta olarak görüyoruz. Avrupa Birliği de bunu öngörüyor, böyle değerlendiriyor. Biz gelen turisttin sadece Akdeniz kıyısında, sadece Ege kıyısında veya İç Anadolu'da sadece Kapadokya'ya yoğunlaşması değil, tüm ülke düzeyine yayılması ve hem istihdamda hem de gelirmede tüm ülke insanının bundan pay almasını arzu etmekteyiz. 2023 Türkiye turizm stratejisinde de bunu hedef olarak koyduk. Bu hedefe yaklaşmak için neler yapıyoruz? Öncelikle biz kültür turizminin, kültür turizmi başlığı içinde tabii ki inanç turizmi de var, kültür turizmi içinde diğer kültürün tüm unsurları var; tarih var, arkeoloji var, gelenekler var, sivil mimari var, festivaller, kutlamalar var hepsi var. Kültür turizminin gelişimi konusunda çaba sarf ediyoruz. Ne yapıyoruz? Her yıl yurtdışında Türkiye'ye yönelik paket turu düzenleyen tur operatörleriyle görüşüyoruz, hem kitle turizmiyle ilgili görüşüyoruz, hem de kültür turizmiyle ilgili.

Avrupa'da çok ilginçtir; branşlaşma, uzmanlaşma çok gelişmiştir. Yani kitle turizmi yapan bir tur operatörü başka alanlara da ilgi göstermeyebilir. Ama aynı zamanda sadece kültür turizmi yapan tur operatörleri var. GEBEKO, Doktor Tikris vs. gibi böyle tur operatörleri var. Bunlarla görüşüp Türkiye'yi elbette onların programında Türkiye var ama bu programın daha da genişletilmesi konusunda çaba sarf ediyoruz. Onların bizden beklediği neyse teşvik anlamında, destek anlamında bunu sağlamaya çalışıyoruz.

Bir diğer husus; yine bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması konusunda altyapı yatırımlarına çok ciddi destekler veriyoruz. Yani belediyelerin veya yerel yönetimlerin altyapı çalışmalarına bakanlık olarak önemli ölçüde destekler veriyoruz, özellikle turizme hizmet verecek alanlarda, yol yapımında, kanalizasyon yapımında, atık suların değerlendirilmesinde veya arıtma tesislerinde, buna benzer yapıların oluşturulması aşamasında bu yerel yönetimlere de büyük ölçüde katkıda bulunmaya çalışıyoruz. Tabii ki sadece bunlarla temel amaca yönelik bir çalışma yürütmüyoruz. Biz diğer alanlarda da özellikle son zamanlarda tüm illerimizin en azından bir broşürünün olması için gayret sarf ediyoruz. Bir de son zamanlarda şu anda 81 ile değil ama yaklaşık 20 ile tanıtıcı film yaptırılması konusunda hem rehberlik ediyoruz bakanlık olarak hem de doğrudan maddi olarak katkıda bulunuyoruz, onların da kendilerini tanıtabilmeleri konusunda.

Bakanlığın özellikle ülkenin tanıtımı amacıyla temel yaklaşımı şudur; destinasyon odaklı bir tanıtım anlayışı benimsemek. Destinasyon odaklı tanıtım anlayışından

kastım nedir? Önce müsaade ederseniz destinasyondan ne anlıyoruz, ondan sonra destinasyon odaklı tanıtımdan ne anlıyoruz bunu sizinle paylaşmak istiyorum. Destinasyondan kastımız, her sektörün destinasyonu tanımlama yöntemi vardır. Bizdeki destinasyon tanımı şudur; eğer bir yer, bir yöre, bir il, bir ilçe, bir bölge yeterli düzeyde turistik potansiyele sahipse ve burada yeterli düzeyde alt ve üst yapı yatırımları varsa yani konaklaması varsa, ulaşımı, iletişimi yeterliyse yani yeme içme imkanları varsa bu ve buna benzer turistik oraya geldiğinde memnun edebilecek unsurlara sahipse o alana, bölgeye, yere her neyse biz bir turistik destinasyon diyoruz. Kapadokya bir turistik destinasyondur. Muğla bir turistik destinasyon mudur soru işareti olabilir, ama Bodrum bir turistik destinasyondur. Marmaris bir turistik destinasyondur, böyle bir anlayış içindeyiz. Ben destinasyon odaklı tanıtım anlayışımızda, Türkiye'yi ilk başlangıçta tanıtımda bir ülke olarak sunuyorduk, çok şeye sahip, çok zengin bir ülke. Fakat zaman içinde sıkıntılarını yaşadık bu durumun. O nedenle dedik ki tanıtımda bir anlayış değişikliği yapalım, destinasyon odaklı bir tanıtım anlayışına geçelim dedik ve bu anlayışla artık Türkiye'yi sunarken top yekun bir ülkeden ziyade şu destinasyonu, İstanbul destinasyonu, Kapadokya destinasyonu, Antalya veya Akdeniz destinasyonu gibi böyle belirli bölgeler ayırarak sunmaya çalışıyoruz. Bu anlayışımızın dışında biraz önce de bahsetmişim, çevreyle ilgili olarak planlı bir turizm gelişimini öngörüyoruz ve bu konuda çalışma yapıyoruz. Turizmin bozucu bir özelliği de var, siz ne yaparsanız yapın. Yani bir yerde, bir ülkede 30 milyon insanı ağırlıyorsanız veya bir şehirde 1 milyon insan ağırlıyorsanız ilave olarak ne yaparsanız yapın o insanların belirli ölçüde bir çevreyi kirletme riski vardır. Biz bunu aza indirmek için belirli uygulamalar yapıyoruz, yani Mavi Bayrak uygulaması. Türkiye Mavi Bayrak uygulamasında dünyada dördüncü sırada, yani kıyılarının, tesislerinin temizliği konusunda dünyada dördüncü sırada. Evet, her şey çok mükemmel demiyorum ama yani sizin yapabilme kapasiteniz için de önemli bir noktada olduğumuzu söylemeye çalışıyorum.

Bir diğer uygulama da Yeşil Yıldız uygulaması, son yıllarda başlattığımız bir uygulama. Bu da gene tesislerin sadece kıyı veya kendi temizliği değil, tasarruflu enerji kullanma veya kimyasal maddeleri kullanma konusundaki gösterdikleri hassasiyeti ödüllendirme konusunda sektörle birlikte uyguladığımız bir çevre koruma yöntemi olarak değerlendiriyoruz. Bu ve buna benzer çevre konusunda hassasiyetimiz sürüyor. Ama hep şunu iddia ediyoruz, yani biz çevre konusunda, doğanın bütün dengelerinin korunmasında mükemmel durumdayız diye bir iddiada değilim. Ama Avrupa'daki hassasiyet neyse bizde de o hassasiyetler emin olun fazlasıyla sürmektedir. Yani sadece çevre korunması değil, ama doğanın da korunması mesela golfle ilgili olarak bizim son zamanlarda turizmin çeşitlendirmesinde özellikle daha üst düzey gelire sahip turistlerin ülkeye çekilmesi konusunda golf turizmine yöneldiğimizi, kongre turizmine yöneldiğimizi ifade ettiler. Elbette bu alanda da bazı eleştiriler gelmekte fakat nitelikler yönetmeliğinde öyle hususlar var ki kestiğiniz bir ağaca göre hem onun bir karşılığı ücret yatırıyorsunuz yeniden ağaçlandırma yapılabilmesi için hem de o sayıda ağaçlar dikmek

zorundasınız başka bir alana. Yani alanı en iyi şekilde koruma gayreti içinde oluyoruz hem bu alanda hem diğer alanlarda.

Son olarak özetle şu hususu belirtmek istiyorum. Biz sürdürülebilir turizm anlayışını benimsedik. Bunu 2023 Türkiye turizm stratejisine de yerleştirdik. Sürdürülebilirlikten kastımız sadece çevrenin korunması, sadece doğal dengenin dikkate alınması değil, sürdürülebilirlik aynı zamanda dünyadaki eğilim ve beklentilerin dikkatle takip edilerek onlara uygun ürünlerin geliştirilmesi de bir sürdürülebilirlik anlayışı içinde değerlendirilmesidir. Sadece bu da değil, sunduğunuz hizmetin niteliklerinin yükseltilmesi de sizin sürdürülebilirlik anlayışınız içinde olması gereken bir husustur. Yani gelen turistti memnun olarak buradan göndermek sizin temel amaçlarınızdan biridir. Biz geldiğimiz noktada dünyada ağırladığımız turist sayısı bakımından yedinci, gelir olarak da dokuzuncu sırada bulunmaktayız. Yani dünyadaki ilk on ülke içinde yer almaktayız. Temel hedefimiz de ilk beş içinde yer alabilmektir. Bunun için gayret gösteriyoruz. Bu çok öyle ulaşılmaması zor bir hedefte değil ama bu sürdürülebilir turizm anlayışını benimsediğimiz takdirde ve yeni alanları turizme kazandırdığımız takdirde, hakikaten turizmi ülke düzeyine yaymaya çalıştığımız takdirde bunu elbette gerçekleştireceğimize eminiz, buna dair hiçbir şüphemiz yok.

Evet, Türkiye inanç turizminde de özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren bir atak başlatmıştır. Bu hassas bir konudur. Dikkatle yapabildiğiniz ölçüde yürütmeye çalışacağınız bir konudur. Kaynak ülkelerinde, pazar ülkelerinde ve bizim ülkemizde de böyledir, böyle bir hassasiyet vardır. Biz o hassasiyetler çerçevesinde ilerlemeye çalışıyoruz. Bununla ilgili hem Türkiye'deki bütün dinlere ait inanç merkezlerini ve alanlarını belirledik, bir broşür halinde yayınladık. Sadece broşür değil, bunu bir harita olarak da yayınladık. Tüm dünyayla paylaşıyoruz. Özellikle inanç turizmi açısından bizim için daha fazla potansiyele sahip hangi ülkeyse oraya yoğunlaşmaya çalışıyoruz. Yani bizim temel stratejimizde Amerika bizim için kültür ve inanç turizmi için çok temel bir ülkedir, bu konuda orada ağırlıklıyız. Elbette Avrupa'da da biraz önce Katolik inancı veya Katolik mezhebinin ağırlıklı olduğu yerler vardır veya diğer Protestan mezhebinin ağırlıklı olduğu yerler vardır. Bu hassasiyetleri bilerek Avrupa'da da bazı faaliyetler yürütmeye çalışıyoruz. Tabi ki bu faaliyetler diğer kitle turizmine göre çok daha zayıf kaldığı için belki çok fazla kitlesel anlamda görülemiyor, değerlendirilemiyor. Ama bu anlamda da çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Şimdi pazarlama olayı sihirli bir kelime. Bu sadece bizim alanımız da değil, Türkiye'de daha yeni yeni anlaşılıp, kavranıp uygulamaya çalışılmıyor. Pazarlama öyle bir şey ki; siz bir ürünü sunacağınız zaman öncelikle ürününüzü ne olduğunu çok iyi tespit etmeniz gerekiyor, benim ürünüm nedir. İkincisi ben bu ürünü kime sunabilirim, hedef kitlem kimdir, hedef pazarım kimdir ve ben o hedef kitleye ve hedef pazara nasıl ulaşıyorum, hangi vasıtaları kullanmam gerekir? Bugün sizin reklam yapacağınız veya iletişim içinde bulunacağınız vasıtalar bellidir, bütün teknolojik gelişimlere bakarak. Ama benim hedef kitlem en çok hangisini kullanır, hangisiyle ona ulaşabilir, bütün bu ayrıntıları hesap ederek pazarlama veya tanıtım anlayışınızı bu çerçeveye oturtmanız lazım. Emin olun ki belki kamuoyuna fazla yansımıyor, ama

bizde yıllık tanıtım ve pazarlama faaliyetlerimizi planlarken bütün bu ayrıntılara dikkat etmeye çalışıyoruz. Ana pazarlarda pazar araştırmaları yaptırıyoruz. Oradaki tüketicinin profili nedir, yani gelir düzeyi nedir, eğitim düzeyi nedir, aile midir, yaşlılık oranı nedir, gençlerin oranı nedir, turizme veya tatile kim karar veriyor, bütün bu ayrıntıları hesap ederek bir kampanya oluşturmaya çalışıyoruz. Yani pazarlama ve tanıtım anlayışında böyle bir hassasiyet içindeyiz. Profesyonelce düşünmeye çalışıyoruz ve profesyonel firmalarla bu faaliyeti yürütmeye çalışıyoruz.

Sonuç olarak Avrupa'da turizm nasıl yapılıyorsa Türkiye'de de öyle yapılmaya çalışılıyor. Bizim Türkiye turizminin oluşumunda Almanya pazarı çok önemlidir. Hâlâ da bizim işbirliği yaptığımız büyük firmaların hepsi Almanya'dadır. Hepiniz duymuşsunuzdur, TUI tur operatörü, Thomas Cook vb. gibi bütün bu firmaların hemen hemen çoğu Almanya'dadır ve biz 1980'li yıllardan itibaren de bütün bu Alman dostlarımızla birlikte ortak çalışmalar yaparak dünya piyasasına yayılmaya çalıştık. Onların bizde etkisi fazladır. Turizm Almanya'da bir ekol olarak uygulanıyorsa o ekolün bir parçası da Türkiye'dir. Şu anda da Türkiye'deki tesislerde onlarla birlikte çalışıyoruz.

Dünyadaki otoritelerde değerlendirme yapılıyor, ilk yüz otel arasına Türkiye'den en az yirmi otel giriyor. Bırakın ilk yüz oteli, dünyanın en iyi butik oteli, dünyanın en lüks oteli, dünyanın en iyi aile oteli, dünyanın en iyi konsept oteli mutlaka Türkiye'den bir tesis, iki tesis bu listenin içinde yer alıyor. Yani geldiğimiz nokta hiç küçümsenecek bir nokta değil. Sürdürülebilir turizmdeki anlayış bunu yeterli görmeden sürekli gelişmeleri dikkatle takip edip o gelişmelere uygun stratejiler belirlemek ve onu uygulayabilmektir.

Prof. Dr. İsmail Bircan: Sayın Yazar özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığımızın uyguladığı turizm politikaları çerçevesinde temelde şunları ifade etti; Avrupa Birliği'nin turizmde temel bir politikasının olmadığı ama bunun gayreti içinde bulunduğunu turizm politikalarının çevre konusuyla ilgili, sosyal turizmle ilgili, çeşitlendirmeye ilgili, veritabanı oluşturmaya ilgili ve turizm teknolojileri gibi değişik alanlarla oluşturulduğunun altını çizdi. Kültür turizmine yönelen bir Türkiye ve bu bağlamda da stratejiler geliştirdiğini söyledi. 1990'lı yıllardan sonra yeni turizm arzları yaratan bir ülke konumunda olduğumuzu ve turizm çeşitlendirmesinin giderek yaygınlaştığının altını çizdi. Avrupa Birliği'ndeki turizmle ilgili değişkenlerde hassasiyetler varsa Türk turizmde de o hassasiyet ve süreçler takip ediliyor dedi. Özellikle turizm eğitiminin son yirmi yılda önem taşıdığını ve TUREM dediğimiz Turizm Eğitim Merkezleri vasıtasıyla, TURBAN otelleri vasıtasıyla işletme turizmine ya da turizm işletmeciliğinde, mesleki eğitiminde Türkiye'nin çok yol aldığına altını çizdi. Türkiye İstatistik Kurumu verileri ile bakanlığın verilerinin tam tamına örtüşmediğinin altını çizdi. Tabi sorduğunuz anket soruları ne kadar çoksa o sorulara verilecek cevap giderek etkisizleşiyor, yanlış cevaplar verilebiliyor. Bu yüzden TÜİK verileri bakanlık verileri arasında bir farklılık var, dolayısıyla 12.5 milyar dolarlık bir bütçe fazlalığının - Maliye Bakanlığı'nın ifade ettiği- en azından yarısını turizm gelirlerinden olduğunu söyledi ki bende katılıyorum. Yani bir eksik değerlendirme söz konusu olabilir, yılların

planlamacısı olarak sektörü gözleyen kalkınma politikalarının içinde yıllardır çalışmış birisi olarak. Kültür turizminin geliştirilmesi konusunda tur operatörleriyle program yaptıklarını ve gelecekte bu tür konularını daha öne çıkacağını altını çizdi ve sürdürülebilir turizmin artması bağlamında tüm illere destek verilmesi hem bölgesel farklılıkların ortadan kaldırılması hem de turizmin sürdürülebilir yaygınlaştırılması bağlamında tüm illere destek verildiğini söyledi. Bu bağlamda 20 ile tanıtım filmleri yapılması desteğinin bakanlık tarafından verildiğini, altyapı yatırımına önem verildiğini, destinasyon odaklı tanıtımların arttırıldığını, Mavi Bayrak uygulamasının Türk turizmi açısından, dünya turizmi içinde önem taşıdığını ve dördüncü sırada olduğunu vurguladı. Çevre konusundaki politikalarla Avrupa Birliği politikalarının tamamen örtüştüğünü hassasiyet bağlamında ifade etti ve potansiyel ülkelerle turizmin yaygınlaştırılması gerektiğinin altını çizdi. Bu bağlamda yeni turist potansiyeli ülkeye turist getirebilecek, ülke turizmine katkı sağlayabilecek yeni ülkeler Amerika Birleşik Devletleri gibi Orta Asya ve Doğu Asya ülkeleri gibi üzerinde durdu. Hedef kitleye göre tanıtım ve pazarlama olanaklarının arttırılması gerektiğinin altını çizdi ve gelişmeleri izleyerek bakanlık olarak takip ettiklerini vurguladı.

Hüsnü Gümüş: Bütün toplumlar ve devletler gelecek için evrensel sistemin ve evrensel sistematüğün içinde olmaya çalıştılar. Avrupa Birliği'nin doğuşu da böyle bir şey ama günümüze geldiğimizde şimdi biz devletler olarak bu evrensel sistemin içinde nasıl yer alabiliriz, bunu düşünüyoruz. Ya da günümüz filozoflarından Schumpeter'in yaratıcı yıkıcılık diye Türkçe'ye çevrilen felsefesi içerisinde olacağız ya da Uzak Doğu'nun düz dünya sisteminin içinde olacağız. Ama bugün burada benimsediğimiz Avrupa Birliği sistemini ve Avrupa Birliği sistemine geçerken müzakere döneminin bize getireceklerini tartışmaya çalışıyoruz.

Ben yaşım gereği 1959'dan beri bu sistemin içinde hep olmaya çalıştım ve kendime göre de belirsizlik, olasılık ve umut dönemi olarak bu sistemi değerlendiriyorum. Yani 2005 yılında başlayan müzakere sürecine bağlı olarak. Ama hep bu sürecin içinde oldum. Yani 1963 yılında gazetelerin başlıklarını hatırlıyorum. O zaman Türkiye'nin değerlendirmesi başkaydı. 22 yıl sonra hepimiz istediğimiz gibi Avrupa'da çalışacağız ve oranın lüks arabalarını alıp gümrüksüz Türkiye'ye getireceğiz. O zaman Türkiye'nin değer ölçüsü buydu. 22 sene sonra bu başlıklar değişti, Avrupa bizi kabul etmedi başlığıyla yayınlanmaya başladı. Yani hep anlatılan bir şey vardır, Türkler yola çıktığı zaman Allah Allah diye çıkar sonra Allah Allah diye dönerlerdi, yani 22 sene sonra bu böyle oldu. Ama ben bu süreçleri hep yaşadım. 1973 yılında Turizm Bakanlığı'nda çalışmaya başladığımda da yine hep o sürecin içinde oldum. Yani Avrupa Birliği bizim için ne yapabilir, biz Avrupa Birliği için ne yapabiliriz ve bugün yani 2005 yılında başlayan müzakere sürecinin içindeyiz, geçmiş dönemleri bırakalım.

Müzakere süreci bizim için ne? Müzakere süreci bazı belediyeler için Avrupa Birliği'nden katılım öncesi payları daha çok alabilmek demek. Avrupa Birliği Bakanlığı için 80 bin sayfa 100 bin sayfa Avrupa müktesebatının çoğaltılıp buna uygun yasaların çıkarılabilmesi dönemi; Avrupa Birliği içinde bütün bu yasalar yapıldıktan

sonra toplumun özümseme kapasitesine bunları kabul edebilme dönemi. Şimdi böyle bir dönem geçiriyoruz. Bu dönemin içinde Avrupa neydi? 1959'da bu antlaşma nasıl yapıldı? Çünkü savaş bittikten sonra Avrupa toplumu müttefikleri evlerimizi yıkabilirsiniz, ama değerlerimizi asla diye karşıladı ve bu görüşlerin 1959 yılında Avrupa Birliği'ni kuran üç antlaşmanın bir araya getirilmesiyle Avrupa Birliği fikri ortaya çıktı. Ama ondan sonra bütün ülkeler Avrupa Birliği'ne ancak kapıda bekleyerek girebildiler. İngiltere 1969'da ancak De Gaulle gittikten sonra birliğe üye olabildi, iki defa veto etti. Birliğe en çabuk katılan ülke 13 ay bekleyen Avusturya ve Finlandiya, Avrupa ülkeleri olmalarına rağmen. Yani Avrupa Birliği o Roma Antlaşması'nın kurduğu düzeni hep korumaya çalıştı, çünkü gerçekten onlar değerlerinin yıkılmamasını isteyen, savaştan sonra gerçekten yıkılmış bir Avrupa'yı çok iyi hatırlayacaklar. Güneyi Amerikalıların, Orta Bölgesi Fransızların ve Doğusu da Rusların işgali altında olan bir Avrupa. Bu Avrupa 1960 yılında Türkiye'den işçi almaya başladı, çünkü kendisini yeniden inşa ediyordu, gücü vardı. Bu gücü işte evlerimizi yıkabilirsiniz ama değerlerimizi asla diyen görüşten alan bir Avrupa'ydı.

Şimdi biz bu Avrupa'nın içinde bu değerlerle yer almaya çalışıyoruz. Bu değerlerini paylaşmaya çalışıyoruz. Bunu yargıda paylaşmaya çalışıyoruz, eğitimde paylaşmaya çalışıyoruz, turizmde paylaşmaya çalışıyoruz. 35 maddede müzakere süreci yürütüyoruz, bunlar içinde turizm doğrudan yok. Ama Turizm Bakanlığı kendisiyle ilgili 15 maddeyi bununla ilgili gördü ve 15 maddede çalışmalara katılıyor.

Avrupa Birliği bir hukuk, bir insani değerler ölçüsü yani Bismark'ın herkes kapısının önünü temizlerse kent temiz olur felsefesini hâlâ yürüten bir ülke ve yahut da kitaplara yansıyan, krala Berlin'de hâkimler var diyen bir görüşün ülkesi, çiftçi krala Berlin'de hâkimler var kendisine yapılan haksızlığa karşı böyle bir ülkeyle, böyle bir şeyle müzakere süreci yürütüyoruz. Yasalarımızı değiştirdik mi? Büyük ölçüde değiştirdik. Yani bir dönemde bizim çok önem verdiğimiz kusursuz sorumluluk denilen değerler veya idarenin kusursuz sorumluluğu denilen değerler daha anayasamıza yeni üç madde halinde girmeye başladı. Mesela geçen hafta ne kadar dikkatinizi çekti bilmiyorum, Esenboğa Havaalanında bir uçak kara çarptı. 1 milyon dolar zarar geldi. Neden, çünkü karların iki metre öteye konması lazım, ama bizim işçimiz geliyor onu o çizginin içine koyuyor uçak çarpıyor 1 milyon dolar Türkiye'nin zararı. İşte şimdi bu kusursuz bir mesuliyet. Bu tür mesuliyetler var, kusursuz mesuliyetler var. Mesela yayalar için var, şimdi Frankfurt havaalanından çıktığınız için İngilizler anlasın diye sola bak diye yazar, "look Left". Çünkü İngilizler alışkanlıkları gereği sağa bakıyorlar ve havaalanından çıkarken bir İngiliz'e taksi çarptı. İngiliz dedi ki burada bir uyarı yoktu. Adamı ne kurtardı, Allahtan adam yaya geçidinden geçmiyordu. Taksici de dedi ki yaya geçmiyordu dedi. Ama ondan sonra havaalanına "look left" diye yazmaya başladılar. Böyle sorumluluklar var.

Şimdi Türkiye olarak geçen Antalya'da, Türkiye'de trafikte yayaların önceliğiyle ilgili bir proje için Avrupa'dan 375 bin euro para alındı. Şimdi bunu bir Avrupa devletine anlatırsanız, yani 2013 yılında Türkiye hâlâ trafikte kimin önceliğini tartışıyor diye anlatırsanız çok komik gelir. Ama onlar kendi güvenlikleri için bu parayı veriyorlar.

Yani Avrupa parlamentosu 1988 yılında Yaya Hakları diye bir genelge çıkardı, bu 80 bin sayfanın içinde var. Bir karar çıkardı, şimdi o karardan bizim çok haberimiz yok. Avrupa Birliği içinde bu geçiş döneminde, müzakere döneminde önemli olan özümseyebiliyor muyuz biz bu kuralları.

Şimdi Bulgaristan hemen üye oldu diyoruz. Romanya hemen üye oldu diyoruz. Ama onlar zaten yani 1945 öncesi II. Dünya Savaşı öncesi Avrupalı değerlere sahip oldukları için bunu çabuk özümstediler. Bu değerleri çok çabuk özümstediler, yani kentler ona göre yapılmıştır. Dedelerinden, babalarından o değerleri zaten dinleyerek gelmişlerdir. O nedenle çarçabuk her şey yapıldı ve bitti. Onlar şimdi şu anda müzakere dönemini çok çabuk bitiriyorlar. Biz Türkiye üst yapısı olarak buna hazır mıyız, turizmde üst yapı olarak büyük problemimiz olduğunu düşünmüyorum. Yani tesislerimizin yıldızları -bizim mevzuatımız yetmiyor yıldızları saymaya- o kadar güzel. Ama kaldırırma çıktığınız zaman Bismark'ın koyduğu herkes kapısının önünü temizlerse şehir temiz olur felsefesi yok. Şehirlere çıkıyoruz, kentlere çıkıyoruz. Kent haritalarımız var, çok güzel yapılmış, hazırlanmış. Ama taksiciyle kenti kültür anlamında gezmeye gelen insan aynı haritayı kullanıyor, yani bir taksi şoförünün kullanacağı harita tek yönlü yollar çizilmiş, duraklar çizilmiş. Taksiciyle turiste verdiğiniz harita aynı harita. Halbuki bugün Şangay'a gidiyorsunuz veya Çin'de bir şehre gidiyorsunuz size şu karcık harita veriyorlar. Burada sizin gezebileceğiniz yerler, uğrayabileceğimiz kültür merkezleri hepsi işaretlenmiş durumda o haritada. Rahatsız olmadan gezerek dolaşıyorsunuz. Yani Almanya'da yaşayan dostlarımız hatırlarlar. Bize çok gelen sorulardandır, siz niye arabaları kaldırırma koyup kendiniz yolda yürüyorsunuz, bu sorunun cevabı yok. Ama biz gelenleri şehrin hayatına katmak istiyorsak, kentin hayatına katmak istiyorsak bir şeyler yapmamız lazım, işte bu Avrupa Birliği kriterlerinin içinde olan şeyler. Yani sizin çok özel bir müşteriniz gelebilir. Onu havaalanından alırsınız, çok lüks bir otomobille bir yere götürürsünüz, toplantılarını yaparsınız döner gider. Onun algılaması odur, Ankara işte lüks otomobiller, lüks oteller tamam ama bizim müşteri kapasitemiz yani bu 30 milyon kişinin içinde bunun %10'unu, %20'sini, %30'unu kentlerimize çıkarmaya çalıştığınız zaman insanlar korkuyorlar. Yani bu altyapıyı bizim yapmamız lazım.

Neden insanlar her şey dahili çok seviyorlar, çünkü çıkamıyor. Dışarıya çıktığı zaman böyle şeyler var. Bir yaya kaldırırma yapıyorsunuz, yarısını Telekom kapatıyor, yarısını postane kapatıyor, yarısında da ağaç var siz kaldırırmdan yürüyorsunuz. Yani yaya yolundan yürümeye alışkın değil Avrupalı. O zaman yürüyemiyor, kentinizi gezemiyor. Bunlar işte geçiş sürecinde yapmamız gereken, değerlendirmemiz gereken hususlar.

Kültür turizmi, kültür çok önemli bir husus Avrupa'da yani harpten sonra kentlerini yaptıkları zaman ilk yapılan binalar opera binalarıydı, tiyatro binalarıydı, sanat binalarıydı. İlk önce onları bitirdiler ve halk inisiyatifiyle bitirdiler. Yani oraya bir kumbara koydular, insanlar gelip geçerken oralara paralar attılar (devlet yardımı). Ama öyle bitirdiler, yani kültür onun için çok önemli. Bugün Viyana Operası'nın yılbaşı konserlerinin biletleri babadan oğla miras olarak geçiyor, böyle bir program

yaratılmış, böyle bir değer yaratılmış. Tiyatroların, konser salonlarının, konserlerin devamlı müşterileri var, bütün olarak yıllık bileti alıyorlar. Biz Viyana'dayken Aspendos için böyle bir şey yapmaya çalıştık. Yani bunu yapan özel acentalar var. Gidip konuştuk özel acentalarla programı verdik, onlar bileti satışa çıkarıncaya kadar program, tarih, gün ve oyun olarak dört defa değişti. Ama bugün Viyana Kültür İdaresi'nden size herhalde 2010 yılına kadar değişmeyecek konser programlarını, opera programlarını verirler ve onların biletleri bu tarihte satılır. Ben gidemezsem oğlum gider, kardeşim gider ama biletleri satılır, doludur. Böyle bir sanat anlayışı var.

Şimdi Turizm Bakanlığının güzel bir uygulaması, Alan Yönetimi diye bir uygulama başlattık. Yani tarihi kentlerimizin gerçekten tarihi dokularıyla tekrar kazanılması, yapılması ki onlardan birinin başkanı da benim, Sinop'u bana verdiler. Yani katılımcı, demokrasi ve yerel katılım anlamında. Bunu özümsersek gerçekten insanlar katılabilirler. Her şeyi devletten beklemek yerine katılımcı olmak, çünkü artık Avrupa Birliği'nde örgütler de devletlerin dışına çıkmaya çalıştı. Tabi Avrupa Birliği turizmle ilgili ilk bildirgesini 1982 yılında yayınladı. Yani bu bir politika bildirgesi değildi ama turizmle ilgili Avrupa Birliği'nin görüşleri 1982 yılında çıktı. Biz 1982 yılında Turizmi Teşvik Kanunu'nu yaptığımızda orada üç tane önemli madde var; yani 1. maddesi, 30. ve bir ek maddesi var. 30. maddesi diyor ki; Turizmle ilgili denetim görevleri yani Bakanlığın yapacağı denetim ve tespit görevleri bu işlerle görevli kurum ve kuruluşlara devredilebilir diyor. Bu 2023 stratejisinde de yer aldı, bir kalkınma planı kuralı olarak ama uygulanmıyor. Sonra diyor ki Turizm Bakanlığı meslek örgütlerinin oluşması için gerekli her türlü tedbiri alır diyor ve hatta orada çok geniş bir çizgi koymuş, kamu kurumu niteliğindeki şeye kadar. Çünkü oluşması gereken yani şu anda Avrupa Birliği prensipleri dâhilinde oluşması gereken meslek örgütleri NGO yani hükümetlerin etkisinde olmayan, hükümetlerin tesirinde olmayan meslek örgütleri şeklinde oluşması lazım, tamamen katılımcılıktan gelen şekilde oluşması lazım. Şimdi bu yetki Turizm Bakanlığı'nda ve bunlar o kanunun Avrupa Birliğine uyumu için çok gerekli üç tane temel noktası. Bunlar elimizde var ama gene geliyoruz özümseme ve benimseme kapasitesine. Nasıl uygulayacağız, nasıl yapacağız.

Şimdi bunları bu şekilde yani kültür konusunu, örgütlenme konusunu ve tabi eğitim konusuna geldiğimiz zaman eğitim konusunda dediğim gibi biz TÜREM'lere başladığımız anda yani Türkiye'de kim olursa olsun bir personele ihtiyacı vardır, turizme yönlendirmeye ihtiyacı vardır. Bugün artık turizm eğitimini yani turizm fakülteleri halinde ve biz arkadaşlarımızın turizm fakültesi mezunu olduklarında bir unvan taşımalarını istiyoruz. Yani endüstri fakültesini bitiren endüstri mühendisi olsun. Sistem mühendisleri var, turizm mühendisleri niye olmasın? Bunlar turizmi çekip çeviren, karar veren yani böyle bir sistemin artık gelmesi lazım. Çünkü Bologna sürecinde bir eğitim yürütüyoruz, bu Avrupa Birliği açısından kabul edilebilen bir süreç. Bologna sürecindeyiz ve bizim bu süreci çok iyi değerlendirmemiz lazım. Çünkü herhangi bir konuda biz yönlendirmezsek bizi yönlendiriyorlar. Yani biz şimdi bu yönlendirme gücüne sahibiz ve müzakere sürecinde de bunu çok iyi kullanmamız lazım.

Şimdi Türkiye bu arada neyi elde etti. Yani tesislerimiz çok güzel oldu derken gerçekten şu anda marka değerinin üstünde yeni bir kavram var. Markalar yerlerini modellere terk ettiler. Artık bugün bir şey istersek mesela ben bir E-200 istiyorum dediğiniz zaman herkes sizin ne istediğinizi biliyor. A-300'e binmek istiyorum dediğiniz zaman bundan ne kasıt ettiğinizi biliyor. Sadece modelini söylüyorsunuz. Yani Belek'e gitmek istiyorum dediğiniz zaman Belek'e gidiyor, Paris dediğiniz zaman Paris. Bu markanın altında modeller oluşmaya başladı ve ülkeler şu anda bize işletmecilik okurken sadece kuramsal olarak öğretirlerdi, entelektüel sermaye entelektüel işletme değeri diye şu anda bunlar çok önemli hale geldi. Yani Türkiye bir entelektüel turizm değerine sahip oldu ve bu turizm değerini satabilmek içinde özel etiketli ürünler yani "private label products" diyorlar galiba şimdi İngilizce olarak. Özel etiketli ürünler sunabilecek hale gelmeliyiz. Bu değerlerimizi gerçekten Avrupa Birliği imkânları içinde değerlendirebilirsek, yapabilirsek bu müzakere sürecinin tam üyeliğe geçtiğimizde veya geçmediğimizde ama önemli olan dünyadaki sistematığe bir yerden dâhil olabilmek. Şu anda biz bunu Avrupa Birliği'nde görüyoruz. Avrupa Birliği sistematığı içinde dünyanın sistematığına katılmak istiyoruz. O halde bu değerleri de, bu işleri de yapmak zorundayız.

Rekabet düzeninde de bir değişiklik var, yani eskiden ülkeler olarak rekabet ederdik çünkü şu anda sınırlar kalktı. Yani düz dünya ekonomisi diyoruz. Amerika'da sabah olurken burada akşam oluyor, burada sabah olurken orada akşam oluyor ve herkes birbiriyle ilişki halinde yani dünya uyumuyor. Dünya uyanık artık, ülkede sınır kalmadı. Yani Avrupa Birliği Örgütü dediğinizde bayrağı var, parlamentosu var, milli marşı var, parası var ama bir devlet değil. Şimdi burada rekabeti nasıl yürüteceğiz? Burada rekabet artık insanlara düşmeye başladı. Yani insanlar birbiriyle rakip. Ben Yunanistan'a gittim, yani sen Türkiye'ye gidemedin demek ki gibi. Kavram bu. Yani Avrupalının Yunanistan'a gitmesi Yunanistan'ın olması yerine benim Yunanistan'ı tercih etmem veya Türkiye'yi tercih etmem veya İspanya'yı tercih etmem, demek ki sen Türkiye'ye gidemiyorsun. Yani bu rekabette bir ayrıcalık olmaya başladı. Dolayısıyla Türkiye'nin bütün bu gelişmelerinde bir aldatici ritim içinde miyiz, gerçek bir rekabet ortamında gerçekten gerçek seçkin ve seçici müşterilerimiz mi var? Artık şimdi rekabet burada, artık Türkiye'ye çok gittim değil, Türkiye'ye gidemedin bir rekabet meselesi. Şimdi programlama yapıyorlar, falanca dağımızda 25 tane kayak tesisi yapacak, 25 tane otel yapılacak. Bunun taşıma kapasitesi ne? Türkiye'nin dağları şu anda dünyadaki herhalde en kıymetli dağlar, hiçbir şey yapılmamış çünkü. Karadeniz dünyada artık rezerv kalmış en kıymetli yerlerden bir tanesi. Şimdi bunu aldatici ritmin içinde işte 30 tane otel yapılsın efendim dağların üstünden 2.000 km yol gitsin, bu mu değeri? Yoksa işte Avrupa Birliği'nin çevreyi koruyan, çevreye değer veren sürdürülebilirliği ortaya koyan değerleri içinde bir başka açıdan mı bakmak, rekabeti böyle mi değerlendirmek. Türkiye'nin ürün güvenliği sistemini ortaya koymamız lazım, ürününe güvenilir ve bu ürün kıymetli bir üründür, entelektüel sermayesi yüksektir, entelektüel sermayesinin bir değeri vardır dünyayla paylaşabildiği.

Avrupa prensibi olarak söylemek istiyorum, biz artık Avrupa'yı seçtiğimize göre örnekleri oradan veriyorum. Avrupa'da bir üretim felsefesi vardı, kendin için en iyiyi yaparsan dünya için de en iyiyi yapmış olursun. Ne diyor bu sistem? Almayacağın malı üretme, oturmayacağın binayı yapma, yürümeyeceğin yolu yapma. Sistem bu. Biz eğer gerçekten müzakere sürecinde böyle bir anlayışla çıkabilirsek yani bu süreç bittiğinde veya bitmediğinde ama bu süreçleri burada tartışabilirsek, konuşabilirsek bunlardan bir kısmını toplum olarak özümseyebilirsek gerçekten, çünkü bizim değerlerimizde bunlar var. Bu topraklar dünyada ilk şehir planlarının yapıldığı topraklar, insanların doğuya gittiğiniz zaman sokakta birbirlerini hiç tanımadığı halde selamladığı topraklar. Ama şimdi kentlerimizde, Avrupa'da bir şehirde üretilmiş bir modeli kentlilik modeli olarak almaya çalışıyoruz. O kentin modeli oluyor, bir yere lisans paraları ödüyoruz. Bize bir plaket veriyorlar, o kentin değeri o oluyor. Ama kendi markamızı, kendi değerimizi yaratmadıktan sonra onun ne kıymeti var. Termal turizm dediğimiz zaman termal turizm dünyanın her tarafında var ama kaplıca turizmi dediğimiz zaman o iste sizin marka değeriniz. Onu söyletebiliyorsanız yabancıya yani biz yabancı yüz binlerce kelime söylüyoruz. Birçok kelimeyi öğrendik söylüyoruz. Onlarda bunu söyleyecek: "Ben Türkiye'de kaplıcaya gittim" demesi karşı tarafta bir merak uyandırır. Bunlar bizim marka değerlerimizi ve entellektüel değerlerimizi yükselten şeylerdir.

Prof. Dr. İsmail Bircan: AB'nin gelişme sürecini ve 1960'larda başlayan Almanya'nın Türk işçisi talebini değerlendirdi. Evlerimizi yıkabilirsiniz ama değerlerimizi asla değişimin altını çizerek değişmesi gerekenleri somut örneklerle açıkladı, onun için Viyana Operası'ndan örnekler verdi. Mutlaka tavır değişikliği, davranış değişikliğiyle değiştirmemiz gereken kaldırımlarına arabalarını park etmemesi, yaya kaldırımlarının yayalar için kullanılması, Avrupa Birliği normlarına dönülmesi bu bağlamdaki uygulamaların yaygınlaşmasının altını çizdi ve en önemlisi de turizmde hiçbir zaman Türkiye'nin geçmişte son 20 yıldır üst yapı probleminin olmadığını büyük bir potansiyelinin olduğunu burada belirtti. Dolayısıyla altyapıyı yapmamız, altyapıyı biraz daha zenginleştirmemiz ve markalaşmamız gerektiğinin altını çizdi. Ürün güvenliği sisteminin yaygınlaştırılması rekabet düzeninin süreklilik arz etmesinin özel etiketli değerler yaratabilmemizin olması gerektiğini söyledi. Marka yerlerimizin olması ve modellerle bunun desteklenmesi gerektiğini söyledi. Entelektüel sermayenin turizm bağlamında önemli olduğunun altını çizdi ve kendi markamızı, marka değerlerimizi yaratabilmeliyiz dedi. Avrupa Birliğine geçiş süreci içinde turizm sektöründe bu somut örneklerle kendi entelektüel birikimimizi de kullanarak yol alabileceğimizi söyledi.

Soru 1 (Doç. Dr. Savaş Zafer Şahin): Merhabalar Savaş Zafer Şahin, bu üniversitede Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesiyim. Aynı zamanda geçmişte ben de bir bakanlık çalışanıydım, bunu da gururla ifade etmek isterim. Öncelikle şu tespiti yapmak istiyorum. Bence son 10 yılda en vizyoner davranan bakanlıklardan bir tanesidir Kültür ve Turizm Bakanlığı. Çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Ancak şu tespiti de yapmak istiyorum, turizm ne yazık ki sürdürülebilir kalkınmada diğer sektörlerden en fazla etkilenen sektörlerden bir

tanisi. Bu sebeple de çok kırılğan. Şimdi bu şöyle bir yapıyı gerektiriyor, siz turizmde kendi alanınız içerisinde çok doğru politikalar geliştirebiliyorsunuz ama diğer alanlarda geliştirilen politikalar ne yazık ki sizin ürettiğiniz politikaların uygulamasını zora sokabiliyor, engelleyebiliyor ya da tamamen boşa çıkartabiliyor. Bu bir üst koordinasyonu gerektiriyor. Şimdi burada ben bu soruyu hem İsmail Ertuğ'a hem de İbrahim Yazar'a yöneltmek istiyorum. Bir boşluk var gibi geliyor bana. AB sürecinde turizmin ve kültürün kültür ve turizmi bir müzakere başlığı yapılmamış olması hem Türkiye'deki bu boşluğun aslında Avrupalı firmalarca ve sermaye tarafından değerlendirilmesini hem de Türkiye'deki diğer sektörlerin yaptığı düzenlemeler karşısında bu alanın kırılğan hale gelmesine sebep oluyor. Bu görüşüme katılır mısınız bunu sormak istiyorum, bunu engellemek için neler yapmak gerekiyor acaba?

Soru 2 (Elif Berrak Gökalp): Merhabalar ben Elif Berrak Gökalp Atılım Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü 2. Sınıf öğrencisiyim. Öncelikle İbrahim Bey'e bir sorum olacak. Turizm Bakanlığı turizm öğrencilerine yeteri kadar önem veriyor mu ve iş alanlarında öğrenciler için turizm mezunu oldukları göz önünde bulunduruyor mu, bunu çok merak ediyoruz. Konuşması esnasında TURBAN'ın turizme çok büyük katkıları olduğuyula ilgili konuşmasında söz etti. TURBAN'ın özelleştirilmesindeki düşüncesi nedir?

Soru 3 (Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Ayşe Baş Collins): Ben Bilkent Üniversitesinde geliyorum, Öğretim üyesi Ayşe Baş Collins. Yaşadığım bir anıyı söyleyip arkasından bir soru yönelteceğim. Yurtdışında yaptığımız gezilerin birinde eşimle bir milli parkı geziyoruz, Sequoia dedikleri ağaçlar bunlar ve yerde çok büyük kozalaklar var. Ben tabi her zamanki halimle bunlar ne kadar güzel deyip aldım ve eşim sakın dokunma onlara, alamayız dedi. Ben çok sinirlendim neden alamıyoruz, işte o yere düşmüş yerde çürüyecek ve bana hani üniversitedeki 101 dersi gibi bir ders verdi. O yerde çürüyecek ama onu senin alıp götürmene izin veremeyiz, çünkü burası bir milli park dedi. Daha sonraki yurtdışında yaşadığım şeylerde bunun benzerlerini çok gördüm. Benim soracağım soru sürdürülebilirlikte yöre halkı veya ülkenin kendi insanlarını bilinçlendirmek için yaptığımız neler var, yani bu dediğim sadece okullardaki eğitim değil, okuldaki kişiye biz ulaşabiliyoruz. Ulaşamadığımız kişiler o ortamlarda yaşayanlar yani neyi koruyacak, nasıl koruyacak bununla ilgili çalışmalar var mı, bakanlığımızın?

Soru 4 (Selcan Türkan): Atılım Üniversitesi Turizm Bölümü 3. Sınıf öğrencisi Selcan Türkan. Ben Sayın Yazar'a bir soru sormak istiyorum, konuşmasında sürdürülebilirlik konusuna çok değindi, bunun önemini anlattı. Evet biz de bunun önemini biliyoruz. İleri de bu sektörde yer aldığımız zaman bilinçli bireyler olacağımıza inanıyorum. Fakat halkın da bu konuda çok bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir çalışması var mı acaba?

Soru 5 (Akdeniz Üniversitesi Turizm Bölümü Öğrencisi Yakup Demir): Merhabalar ismim Yakup Demir Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi yüksek lisans öğrencisiyim. Aynı zamanda Antalya'da bir otel kurumunun satış departmanında

çalışıyorum. İki sorum var Sayın Yazar'a. Birincisi 2023 Turizm Statüsü içerisinde bir Turizm Konseyleri vardı, destinasyon başlığı altında bir tanımı yoktu. Farkındalık yaratmak adına bunların adını Destinasyon Yönetim Ofisi şeklinde revize etmek planlarınız arasında var mı? Ayrıca Destinasyon Yönetim Ofislerinin işleyişi lokal bazda mı olacak yoksa bakanlık planları doğrultusunda mı hareket edilecek? İkinci sorum ki en çok önem verdiğim bu; Almanya, Rusya, İngiltere'nin ardından geçen pazar olarak Türkiye'de Orta Doğu var. İç pazar bakanlık gözünden nasıl görünüyor, acaba? Yani yeterli mi gelişmesi gerekir mi?

Soru 6: Merhabalar, ismim Gökçe Onay. Sorum 25-27 Mayıs 2012 tarihlerinde yapılacak olan Ankara içinde çok önemli olan Meteks turizmiyle ilgili herhangi tanıtım ve çalışma var mıdır ve bu konudaki sizlerin görüşleri nelerdir?

Soru 7 (Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Gül Güneş): Merhabalar ben Gül Güneş, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölüm başkanuyım. Konuşmalar esnasında kültür ve inanç turizmiyle ilgili vurgularda bulunuldu, ülkemizde bu konularda yapılan çalışmalar anlatıldı. Benim sorum da İbrahim Bey'e olacak. Ben de doğa turizmi konusunda bakanlıkta yapılan çalışmaları merak ediyorum. Çünkü bugün tüm Avrupa'nın 12 bin bitki varlığı mevcut ve bunu öğrencilerimize de derslerde öğretiyoruz. Bunun 10 bini Türkiye'de ve 3 bin küsuru de Türkiye'ye endemik. Dolayısıyla bunun yanı sıra iki ana kuş göç yolu üzerinde yer alan bir ülkeyiz. Bu değerlerin ne kadar farkındayız ve tanıtımda bunları ne derece kullanıyoruz, onu merak ediyorum.

Soru 8(Atılım Üniversitesi Öğrencisi Ekin Şahin): Ekin Şahin, Turizm İşletmeciliği 2. Sınıf öğrencisiyim. En çok Hüsnü Hocamın söylediği şeylerle karamsar bir tablo gibi oldu, hani bir şeyler güzel ama onun yanında ülkemizde maalesef olan şeylerden bahsettiniz. Biz turizm öğrencileri olarak bunun için neler yapmalıyız noktasında düşündüğümüzde önümüze bence hep engeller çıkıyor. Yani bir şekilde sizin bahsettiğiniz çok basit bir örnek aslında; hani kaldırımdan yürüyecekler Telekom kapatıyor, ağaçlar var, insanlar yoldan yürüyor. Ağaç kesemiyoruz, Telekom'a karışamıyoruz, bunun için bir şey yapamıyoruz. Bize vereceğiniz tavsiyeler nelerdir, onu merak ediyorum.

Sayın Milletvekili Bavyera halkı için inanç turizmiyle ilgili bir şey söyledi, ben bir Müslüman olarak kendi inancımı inanç turizmi için kutsal topraklarımız olan Mekke, Medine'ye gidemiyorum. Bir korkum var, şeytan yerine beni taşlarlar diye, tavaf ederken ezerler ölürüm diye bir korku var. Ama bizim Türkiye'mizde böyle bir şey yok. Bavyera halkı İncil'de yazan 8 kiliseyi görmek isterse ki istiyorlarmış, biz bunun için ön ayak olabiliriz bence. Bunun için tur mu düzenlemek gerekiyor? Ben 3 tane sınıf arkadaşım var, bunun için ön ayak olabilirim. Bir şirket kurup sadece Bavyera halkı için buradaki kutsal topraklara gelmeleri için, kiliseleri görmesi için siz de bize yardımcı olun, biz de onları getirip gönül rahatlığıyla gezdirelim. Çünkü onları burada kimse taşlamaz.

İsmail Ertuğ: Öncelikle Savaş Hocanın bir sorusu olmuştu, bakanlıklarla alakalı daha doğrusu ne yapılabilir şeklinde.

Şimdi bu durum genel olarak bugün Türkiye'nin sıkıntısı değil, her ülkede özellikle Almanya'da bu var. Bakanlıklar arasında kopukluklar var. Yani yaptığınız bazı şeyleri duble yapıyor, farklı farklı bakanlıklarda aynı şeyleri yapabiliyor. Bizim en iyi örneğimiz Dışişleri Bakanlığı kendini elitel gören ayrı bir bakanlıktır. Neticede bu verimlilik konusunda faydalı olabilmek için bunlar bir şekilde Türk dostu olarak anlatıyorum, yanlış anlamayın sakın. Bakanlık sayısı Türkiye'de galiba bayağı yüksek. 24 tane bakanlık, bence çok yüksek bir oran. Tabi beni sakın yanlış anlamayın. Ne kadar çok bakanlık, ne kadar çok farklı branş yaptığınız zaman o kadar fazla kopukluklar olabiliyor arada. O aradaki kopuklukları düzeltmek için ayrı bir sıkıntı, ayrı bir efor sarf edilmesi gerekiyor.

Şimdi o konuda belki de Türkiye'de şöyle yapılabilir. Biraz önce dediğim gibi hatta yatay demiştim, onu kastetmişim. Farklı farklı bakanlıklarda farklı farklı politikalar, dediğiniz gibi turizm çok etkilenen bir branş dış etken ve iç etken. Tabi ki dış etken örneğin Körfez Savaşı patlıyor Türkiye bundan zarar görüyor. Ama bu değiştirilemez. Bu her ülke içinde geçerli yani sadece Türkiye için değil. Türkiye'nin coğrafyası itibarıyla de ayrı bir sıkıntı söz konusu olabilir. Benim burada düşüncem daha böyle bakanlıkları belki başbakan düzeyinde ışık tutabilen, oradaki işlemleri takip edebilen. Sağlık turizmiyle alakalı hem Sağlık Bakanlığı'nda hem Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda hem Turizm Bakanlığı'nda büyük ihtimalle adımlar atılıyor. Şimdi ben diyorum ki, bunu daha verimli bir şekilde yapmanız için bunu aydınlatıp bunu ortaya çıkarıp koordine bir şekilde yapılırsa daha hızlı çözülebilir daha az maliyetle, daha fazla sıkıntı yaşamadan bu yapılabilir diye düşünüyorum. Sadece bunu gidip geldiğim süre zarfında bakanlarınız ve vekillerinizle görüşmelerim sonucunda farkettim. Belki o manada bir çalışma olabilir.

Soru 8 (Doç. Dr. Savaş Zafer Şahin): Birde dış boyutu ben belki ona çekmek istemişim. Bir örnek var, Bergama'nın Kozak Yaylası diye bir yayla var, müthiş doğal güzellikleri, çam ağaçları, çam fıstığından ürünler olan bir yer. Şimdi bir Alman firması geldi, orada çamları söküp altın arayacak. Yani bunu gidip Alplerde yapamaz kesinlikle izin vermezler. Ama Türkiye'de o konuda AB müktesebatı henüz oturmadığı için o boşluktan gelip bunu rahatlıkla yapabiliyorlar. Dolayısıyla belki AB'nin de üyelik sürecindeki ülkelere evet talep de bulunması doğru ama bir yandan da kendi içindeki unsurları, oradaki boşluğu kullanmaması yönünde de bazı önlemler alması gerekiyor diye düşünüyorum. Bunun bir kısmı da bizim iç devlet yapımız için geçerli diye düşünüyorum.

İsmail Ertuğ: Çok doğru tabi ki izin verme konusu Türkiye'ye bakıyor, ama diğer taraftan söylediğiniz tabi sorumluluklar universal yani daha fazla hepimizi bağlayan sorumluluklar olduğunu düşünüyorum. Şöyle bir örnek vereceğim, bu da tanıtımla medyaya yansısıyla alakalı bir sorun. Genç Sosyalistlerdi, 1998 yılında daha genç gruplar. Genç sosyalistler gençlik kolları deniyor burada. Hasankeyf olayı vardır

mesela. Onun üzerine biz 1998 yılında gidip küçük 43 bin nüfuslu bir şehrimizde imzalar topladık. Bizim oranın federal yetkili milletvekiline sunduk, bayağıda bir imza toplamıştık. Ne diye topladık? Yani Hasankeyf tarihi bir yer, farklı farklı önemi olan bir yer. Bunun suyun altında kaybolmaması için lütfen buna hep beraber yardımcı olalım. Tabi ki Türkiye o zamanki hükümetine de bir baskı olsun şeklinde değil de burada imzaları toplayıp sunduk. Hasankeyf konusu mesela o zaman bizim gençler arasında bazıları tarafından artık tesadüfen medyadan dolayı fark ettiğimiz için bunun üzerine gidebildik. İşte bu tür olaylar hakikaten fark edilebiliyorsa inanın özellikle Avrupa'da merkezin solunda bulunan daha böyle doğaya, çevreye daha duyarlı olan, kapitalizme çok fazla yakın olmayan gruplar içerisinde ele alınacağına ben kesinlikle inanıyorum. Onun harici biz tabi ki baskı yapabiliriz vekiller, parlamenter politikacılar olarak, ama öncelikle bilmeniz gerekiyor sizin söylediğiniz bu örneği ben ilk defa sizden duyuyorum mesela.

Arkadaşımızın çok enteresan bir sorusu oldu. Olursa hemen varım. Çünkü sadece Bavyera örneğini verdim, orada kendim yaşadığım için, bana yöneltildiği için bu soru tabi o kadar da kolay değil. Şu şekilde kolay değil, bizim orada şirket kurmakla büyük ihtimalle bir yere kadar varabiliriz. Şimdi hassasiyetlerin de ne olduğunu da sorabiliriz, aslında? Büyük ihtimalle iki taraftan da hassasiyet vardır, yani bir korku mu artık ne deniliyorsa. Şimdi ben onu demek istemiştik ilk girişimde. Mesela geçen yıl İzmirli olduğumdan dolayı tatilleri genelde Çeşme, Kuşadası taraflarında geçiririm. Çeşme de tam merkezde kiliseyi restore ediyorsun, çok güzel bir olay ve ben bunları mesela bir Avrupa parlamenterisi olarak tam ilerleme raporlarından önce duyabilseydim, bilebilseydik ona göre kulis yapabiliydik. İlerleme raporlarında ne yazıyor genelde. Azınlık haklarını saygı göstermesi gerekiyor, Türkiye'nin ya doğru ya yanlış büyük ihtimalle haklılık payı da vardır, bazıları abartılıyordur. Ama ona karşılık geçen yıl dini vakıflara verdiğiniz önem çok güzel. Bunları bile çok fazla duyuramadık parlamentoya. Bakın duyuramadık diyorum, ben Avrupa Parlamentosu milletvekili olarak da bizim orada 70'ten fazla üyemiz var ve duyuramadık diyoruz. Çünkü önceden duyuramıyoruz, bilemiyoruz daha doğrusu. Şimdi o yüzden Türkiye'nin burada atacağı adımlar da önemli. Şimdi siz gelirsiniz gruplarla kiliselere gidemedikten sonra, manastırlarda ayin yapamadıktan sonra ben o insanları küstürmektense hiç getirmem daha iyi. Şimdi tabi ki Türkiye burada politikasını ona göre yapması gerekiyor, daha da açılması gerekiyor bana sorarsanız azınlıklardan korkmanıza gerek yok. Bize ne diyorlar yurtdışında Türkiye'ye desteklediğimiz, sahip çıktığımız zaman bakın rakamlara diyorlar mesela. Ben Avrupa Birliği İsrail komisyonunda da aynı zamanda üyeyim. Aynısı onun içinde geçerli, buraya geldiğimiz zaman kesinlikle biz her zaman azınlıkları da konuşuruz. Bartolomèò vs., onlar bizim mecburi programımızın içerisinde. O yüzden Türkiye konusunda, burada Türkiye siyasetinde eğer bunları daha öyle liberal şekle getirebilecekse biz şirkette kuralım, hep beraber ben size destek de olayım. Orada acenta da kuralım, farklı bir konu. Mesela eğer bunlar yapılacaksa Türkiye tarafından bir de Avrupa tarafından ne yapılması gerekir diye düşünüyorum. Mesela Bavyera örneğini verdim, olabilir, farklı. Bütün Almanya, bütün Fransa olabilir. Mesela hiç akla geldi mi acaba

bilmiyorum, belki de gelmiştir Vatikan'a gidip bir antlaşma yapılabilir mi acaba, Vatikan'a bağlı çünkü Katolikler. Orada bir antlaşma yapılabilir. Yani biz burada bin yıllık Hıristiyanlık tarihimizi sadece Efesus'ta değil, Efes'te değil orada burada değil, her yerinden hep beraber ayinlerle beraber kutlayalım, ne olacak bizim elimiz güçlenecek Avrupa parlamentosunda ve kamuoyuna o şekilde yansıyacak Türkiye. Hıristiyanları çağırıp orada ayin yaptırıyor, liberal bir ülke imajına kavuşacak. Onun yanı sıra eğer o mümkün olmayacaksa olacağını sanmıyorum, çünkü Vatikan bir devlet gibi algılanıyor, genelde onlar kendileri yetkiye sahipler. Kilise yönetimleri vardır, bizim Almanya'da genelde özellikle Katolik kiliseleri. Kilise yönetimlerine gidilip onlarla konuşulabilir mesela. Papazları var, papazları bana soruyor. Sean Paul rutunu takip edelim diye böyle bir başlık atılmıştı. Antakya'dan başlayıp İncil'den okuyup bunlar meydana çıkıyor. Bana soruyor, öyle bir grup var mı veya böyle bir fon var mı, oraya nasıl gideceğiz ? Genç arkadaşlarımızı getirecekler, buraya. O gençler gidip bunu anlatacak. Buna programlar düşünülüyordur.

İbrahim Yazar: Bu ülkede yaşıyoruz hepimiz. Farklı bakanlıklar var, farklı yetkiler var, farklı alanlarda farklı kuruluşların tasarrufları var. Şöyle bir baktığımız zaman, bakanlık olarak biz biraz daha kendi kendimize içleniriz, sorumluyuz ama yetkili değiliz diye. Çünkü kendi alanlarımız bellidir, ama değerlendirme yapılırken her şeyden sorumluyuzdur.

Biraz önce sordular, sürdürülebilir turizmle ilgili olarak sordular, doğayla ilgili olarak sordular. İşte şehirlerin bugünkü durumuyla ilgili olarak soruyorlar, belediyeye ilgili olarak soruyorlar. Bunlar ayrı ayrı veya daha üst bir koordinasyon birimini gerektirir mi, bana göre gerektirmez. Öncelikle bizlerin ülke olarak top yekün toplumsal bir eğitimi veya toplumsal olarak benimsemeyi gerçekleştirmemiz lazım. Biz Avrupa Birliği'ne girelim veya girmeyelim. Avrupa standartları bizim için gerekli midir, lazım mıdır. Bu anlayışla hareket etmemiz lazım. Avrupa'ya girsek de girmesek de önemli değil, ama o standartlar bizim sağlıklı bir yaşamımız için gereklidir. Biz buraya o iş olsa da olmasa da o standartları benimseyerek hayatımıza yerleştirmemiz gerekiyor.

Şimdi bakıyoruz, şehir turizmi yapacağız diyoruz. Ama şehirlerin durumuna bakıyoruz, ben açıkçası suyun bir tarafından gitmek durumundaydım. Bir tarafından gittim, Sayın Genel Müdürüm her iki tarafından gitti. Hatta bir soru daha geldi, suyun içine girecek şimdi. Yani şehirlere bakın, şehir turizmi yapacaksınız, nasıl yapacaksınız? Evet çok değerlerimiz var, ama şehir estetiği diye bir kavram henüz yerleşmemiş. Belediyelerin durumuna bakıyorsunuz, bir kamu görevlisi olarak söylemiyorum bunu İbrahim Yazar olarak söylüyorum. Belediyelere hizmet almak için gidiyorsunuz, onlardan bir estetik çıkacağına inanmıyorsunuz veya başka alanlara gidiyorsunuz, farklı farklı şeyler görüyorsunuz. Hep çarpıcı örnekler veriliyor, insanlar Almanya'da çok dikkat ediyorlar. Fakat Kapıkule'yi geçer geçmez de ne varsa yola boca edebiliyorlar. Aynı insan orada da yaşıyor, burada da yaşıyor veya cola kutusunu içip içip dışarı fırlatabiliyorlar. Bu insanlara top yekun toplumsal yaşamının temel kurallarını öğreterek, benimseterek bir toplumsal eğitim düzeyimizi veya toplumsal eğitim düzeyimizin profilini yükseltmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Tabi ki yani kurumlar arasındaki eşgüdüm çok önemli, tabi ki onların birbirleriyle iletişimi çok önemli, tabi ki yaptıkları faaliyetlerin paylaşılması çok önemli, onlara anlatılması çok önemli ama bir Kültür Bakanlığı'nın arkeolojiye bakış açısıyla bir başka bakanlığın bakışı aynı olmayabiliyor. Yani bir Ulaştırma Bakanlığı aynı bakmayabiliyor. Onun için o köprüyü bir an önce yapıp hizmete sunması esastır. Fakat bizim için orada tarihi bir değer varsa önce onun korunmasının esas olması gerekiyor. Bu bilincin esasen toplumun tüm katmanlarına yayılması gerekir diye düşünüyorum. Özellikle belediyelerin ıslahı konusunda daha yapmaları gereken çok şey var. Yani biz bakanlık olarak turizm merkez alanlarından sorumluyuz, oradaki yapılaşmayı kontrol altında bulunduruyoruz. Orada bile sıkıntılar yaşıyoruz. İşte diyoruz ki şu kadar çıkacaksın adam onu biraz daha aşıyor. Ruhsat vermiyorsunuz, yıllardır uğraşılıyor. Bu bozukluğu gören bir başkası o yarım katın üstüne bir kat daha ilave ediyor, sanki bir önceki yasal hale gelmiş gibi. Bu anlayışları top yekun ortadan kaldırmamız gerekiyor. Siyasetçilerimiz bunu benimseyecek, toplumun tüm yönetim anlayışı benimseyecek, vatandaş benimseyecek, öğrenci benimseyecek, hepimiz benimseyeceğiz. Yani kapımızı temiz tutmanın bizim için çok gerekli olduğunu bileceğiz, çünkü bu kapı bizim kapımız biz yaşayacağız, biz gelip gideceğiz buradan.

Soru 9 (Doç. Dr. Savaş Zafer Şahin): Örnek vermek gerekirse 2B gibi Afet Yasası gibi sizin bütün işlerinizi alt üst edebilecek iki yasa şu an mecliste yani bunun turizme etkileri ne olacak diye ayrı bir panel konusu yapmak lazım.

İbrahim Yazar: Bir başka arkadaşımız dedi ki turizm öğrencilerine bakanlığın bakışı nasıl dedi. Elbette biz istihdam ederken sizleri özellikle tercih etmeye çalışıyoruz. Yani burada da gene bizim dışımızdaki gelişmeler var, kamuya nasıl bir personel alımı yönetimi var, sizler biliyorsunuz. Ama bizlere geldiği noktada sizlerle yaptığımız görüşmelerde eğer turizm eğitimi mezunuysa arkadaşlarımız onları özellikle tercih etmeye çalışıyoruz. Hatta hangi birime vereceğimiz yani hakla ilişkiler mezunuysa, pazarlama mezunuysa onları tanıtmaya veriyoruz. İşte arkeolojiyle yakın ilgiliyse onları bir başka yere veriyoruz. Yani birimler arasında bile bu ayrıntıya dikkat etmeye çalışıyoruz.

TURBAN'larla ilgili olarak özelleştirmesiyle ilgili sormuştunuz. Bazı kuruluşlar siz de kabul edersiniz ki yaptığı hizmetler süresinde bazen misyonunu tamamlıyor. Yani biraz önce de söyledim, Türkiye'de artık öyle tesisler oluştu ki hem bu tesisler bizim kendi vatandaşlarımızın işlettiği tesisler hem de uluslararası konuda işletmecilik yapan kuruluşların işlettiği tesislerdir. Artık bu konuda onlar misyonunu tamamlamıştır diye düşünüyorum. Özelleşme bile fonksiyonunu bitirmiş durumdaydı, onun için artık devredilmesi gerekiyordu.

Sürdürülebilirlik konusunda bilinçlendirme dedi hocamız. Elbette gene biraz önce söylediğimiz gibi yani biz milli parklardaki bir olay tamamen bizim bakanlığımız dışında. Milli parkları tanıtmak, milli parkları anlatmak bizim görevimizdir ama oraya müdahale etme bizim görevimiz alanı içinde değildir. Yani Orman Bakanlığı'nın kendi alanı içindedir. Orada nasıl bir yönetim anlayışı uyguluyorlar, ben de çok iyi

bilmiyorum. Ama öyle hakikaten korunuyor mu, orada kozalağı alabilir miyiz veya götürülebilir miyiz veya endemik bir bitkiyi alıp buradan götürülebilir miyiz filan tabi. Hocamın sorusuna bağlantı kurmak istiyorum. Doğa turizmi de son derece önemli. Bunların belirli tutkunları var ki onlar sürekli geliyorlar, sürekli sizin için önemli bir potansiyel. Yani bunların hem entelektüel düzeyi yüksek eğer sizin üstlerinize gelmişlerse, memnun kalmışlarsa, ilişki kurdukları insanlarla ülkenize anlattıklarıyla hem imajınıza yönelik yaptıkları katkı önemli hem de daha bilinçli insanlardır. Ama bunun içinde farklı niyetli anlayışta insanlar da var, onlar da geliyorlar. Biz Doğa Derneği'yle bununla ilgili bir çalışma yapmaya gayret ettik. Onlara dedik ki biz tamam bir bakanlığız ama her konunun uzmanı değiliz, bize bir katkıda bulunun. Tamam dediler yapacağız, edeceğiz. Kuş gözlemciliğiyle ilgili bize bir hazır metin getiremediler. Açıkçası biz de doğa turizmiyle ve kuş gözlemciliğiyle ilgili hazır metnimiz oluşmadı. Bunlarla ilgili ileride bir en azından ülkemizin potansiyelini bir ölçüde içerecek şekilde yayınlar hazırlayıp kamuoyuyla buluşturmaya çalışacağız.

Sürdürülebilirlik önemli halkın bilinçlendirmesi çalışması var mı diye bir soru vardı. Zaten biraz önce tartıştığımız bütün konu o. Kamunun esas bir başka görevi yani toplumun bilinçlendirilmesi, eğitilmesi, onlara belirli uygulamaların benimsetilmesidir. Bu sadece bizim bakanlık olarak değil de bütün kamunun görevidir. Yani hem Milli Eğitim Bakanı'nın görevi, hem Kültür ve Turizm Bakanı'nın görevi, hem tüm kamu kuruluşlarının görevi olmasıdır. Yani biz bakanlık olarak şu konuda şunu iddia edemiyoruz, yaptığımız çalışmalarla bütün kamuoyunu buluşturuyoruz, onlara anlatıyoruz diye bir iddia içinde değiliz. Zaman zaman da kendi kendimiz, soruyoruz, acaba ne kadar anlatabildik kendimizi. Çünkü bir kitap bastırdık Dünya'da Türkiye diye orada yaptığımız bütün faaliyetleri anlattık ve dağıttık. İşte üniversitelere sizlere gönderdik. Birçoğunuz bize döndünüz, siz bu kadar çok çalışıyor muydunuz gibi sorular geldi. Demek ki biz kendimizi yeterli ölçüde anlatamamışız, yani bilinçlendirememişiz, tanıtamamışız.

Elbette bununla ilgili olarak da biz de yavaş yavaş dedik ki yani hem yaptığımız faaliyetleri her yılsonunda bir katalog halinde toplayalım, hem görselleriyle birlikte yaptığımız içerikle birlikte kamuoyuna en azından üniversitelerin turizm bölümlerine veya işte belirli alanlara bunu sunalım, onlara bari kendimizi anlatmaya çalışalım dedik. Böyle çok hoşuma giden bir alandır öğrencilerle buluşmak, onlarla konuşabilmek. Üniversiteler zaman zaman davet ediyor, oralara gidiyoruz. Tabiki yaptığımız olayın denizde bir damla olduğunu düşünüyorum.

2023 Türkiye Turizm Konseyleri Destinasyon Yönetim anlayışı, şimdi bizim 2023 Türkiye Turizm Konseyleri bütün bunları söylerken kamunun bir düzenleme anlayışı içinde söylemedik. Yerel yönetimlerin, yerel organizasyonların kendi içinde belirli bölgelerde hizmet birlikleri oluşmaya başladılar, orada çalışmalar yürütüyorlar. Adını şöyle veya böyle koyabilirsiniz, önemli olan fonksiyonları, önemli olan işlevleri. Bazı yöreler bu hizmet birliklerini çok iyi işletmeye başlıyorlar, bazıları sadece bir fuara gitmek için bunu vasıta olarak kullanıyorlar. Esas olarak bence işlevlerini biraz daha kendi kendilerine düşünüp her yörenin kendine özgü fonksiyonları oluşturma çabası

olması lazım. Antalya ayrıdır, Kapadokya ayrıdır. Kendi yöresine göre alanını oluşturup bu çalışmayı yapması lazım. Burada merkezden bir düzenleyici unsurun buna müdahale etmesini de şahsım olarak doğru bulmuyorum.

Orta Doğu ve iç pazarla ilgili bir soru vardı, onu ifade etmek istiyorum. Yani elbette Türkiye artık Orta Doğu'ya da yoğunlaşıyor, İran'dan ülkemize gelen turist sayısı şu anda 2 milyonu bulmuş durumda. Orta Doğu'dan özellikle Suudi Arabistan'dan, Körfez ülkelerinden gelenler daha henüz istediğiniz seviyede değil ama müthiş bir gelişme var. Bu gelişmeleri dikkatle takip ediyoruz, ama bizim ana pazarlarımız bellidir. Yani hiçbir zaman Türkiye'nin, Almanya'yı, İngiltere'yi, Fransa'yı veya daha doğrusu Avrupa'yı bir kere koyarak bir tarafa yönelmesi söz konusu değildir. Bu gibi ülkeler ana pazarlar, ana eksenlerdir. Ama yeni gelişmelere göre yeni pazarlara yönelmemiz, yeni pazarları geliştirmemiz lazım. İç pazarla ilgili yeterli olduğumuzu söylemiyoruz, ama son yıllarda sektörle yaptığımız bir şey var; Erken Rezervasyon Baharı diye. Özellikle bu iç turizmi geliştirme konusunda bir gayretimizdir.

Hüsnü Gümüş: Milli parklar yasasını siz daha iyi bilecektir hoca, birinci maddesi milli parktan hiçbir şey çıkartılamaz. Yani ormancılar yıkılmış ağaçları dâhi çıkartıp alamazlar oradan. Milli park ilan edildiği tarihte milli park neyse odur, oradan hiçbir şeyi alıp çıkaramazsınız. Ağaçlar yıkılır, devrilir, kalır her şey olduğu gibi kalıyor. Ama dediğiniz gibi bu bilinci anlatmak lazım.

İç turizm konusunda özellikle Avrupa Birliğinde iç turizmin gelişmesi önemli. Tabi Türkiye'de de iç turizmin gelişmesi çok önemli bir husus, mesela Sayın Yazar söyledi. Biz istatistiklerimizde sadece dış turizm gelirlerini esas alıyoruz. Ama şu anda dünyada uygulanan Uydu İstatistik Sistemleri yani bunlar gayri resmi olarak Türkiye'de tespit ediliyor ve Türkiye'nin turizm hareketinin 70 milyar doların üzerinde. Ama bunlar resmi istatistik olarak açıklanmıyor, sadece yurtdışından gelenlere açıklıyorlar.

Değerli arkadaşımız Meteks'i söyledi, yani Meteks'ten nasıl haberiniz oldu bilmiyorum. Geçen hafta ben onun toplantılarındaydım ve bir makale yazdım. Anadolu Turizmi İşletmecileri Derneği Ankara'yla ilgili önemli bir gelişim olduğu için onu destekliyor. Yani sadece bir turizm fuarı olarak değil, çünkü şu anda İstanbul demin bahsettik taşıma kapasitesinin artık çok üstüne çıktı. Yani İstanbul'a gelecek firmalar fuar alanlarında yer bulamıyorlar, yani hepsi dolu. Şimdi Ankara'ya doğru bir kaçış başladı ve o ilk hareketi yapanlardan biri bu Meteks Fuarı. Tabi Meteks bunun arkasında Ankara'ya başka iş alanları da getirir mi, başka şeyler de getirir mi o düşünceyle Anadolu Turizm İşletmecileri Derneği onu destekliyor.

Ben karamsarlık görmüyorum. Biz dünya sistematiği içindeki kendimize bir yer bulmak zorundayız. Biz Avrupa sistematiği içinde dünyaya açılmaya karar verdiğimiz zaman bunlar karamsarsa veya değilse ona göre tekrar açılacağız. Bunun yolu nereden geçiyor? Katılımcı demokrasiden geçiyor. Bütün Avrupa'da bunu yapan katılımcı demokrasi yani insanların şehirlerine, değerlerine sahip çıkması. Tabi biz daha bu konuda çok bilinçli değiliz. Yani bir belediyeye gidiyorsunuz, geçtiğiniz yolun

ortasında içine düşebileceğiniz bir çukur var. İlçe belediyesi diyor ki bunu büyükşehir yapar, büyükşehir gidiyorsunuz bunu orası yapar. Sonunda kapıcıya rica ediyorsun, orayı çöple dolduruyor. Yani apartmanın çöplerini oraya atıyor, orayı dolduruyor. Şimdi böyle gerçekten, bu katılımcılığı bizim sağlamamız lazım, yani hani Avrupalı olmak, ürettiğiniz ürünü sizin almanız demek. Bugün bütün Avrupalı yerli malı kullanıyor, biz yerli malı alırken çekiniyoruz. Avrupa yerli malı kullanıyor, çünkü kullanmayacağım malı üretme diyor, böyle bir prensip var, geçmeyeceğin yolu yapma diyor işçi, yapmıyor o yolu. Yani Avrupalı bir işçi o yolu yapamaz, eli gitmez çünkü öyle yetiştirilmiş. Mühendis dedi diye yapamıyor. İşte bu tür şeyleri ne zaman kazanacağız, kaç nesil kazanacak onu bilmiyorum. Ama bu bir karamsarlık değil, bana kalırsa bir bize hedef veren, yön veren bir şey yani. Ama dünya sistematığında bu yolu seçmişiz, o zaman işte o 80 bin sayfayı da özümseyeceğiz herhalde.

Prof. Dr. İsmail Bircan: Büyük bir potansiyele sahip Türkiye. Yani 11 yıl sonra biliyorsunuz; Cumhuriyetimizin Kuruluşunun 100. Yılı'nı kutlayacağız ve 2023 hedefleri çerçevesinde ekonomiye girerek turizm sektöründe de yaklaşık 70 milyon kişi turist olarak Türkiye'ye gelebilecek şekilde tahmin yapılıyor. 80-100 milyar dolar civarında da -tahmin tabii bunlar- bir gelir elde etmesi bekleniyor.

Buradan çıkan sonuç nedir, anahtar sözcüklerle satır başlarına değineceğim. Bir kere kamu ve özel büyük güç var turizm sektöründe. 1,5 milyon yatak kapasitesine ulaşan bir Türkiye 3,2 milyon kişiyi barındıran, doğrudan istihdam sağlayan bir Türkiye turizm sektörü. Kamu özel sektör işbirliği ve koordinasyonun daha etkin hale getirilmesi gerekiyor, burada tabii yerel yönetimlerinde sorumluluk bilinci içinde buna katkı vermeleri gerekiyor. Çeşitlenme sürmesi gerekiyor turizmde. Sürdürülebilirlik kavramı öne çıkıyor, en önemlisi tavır değişikliği gelen turistlere karşı. Kendi marka değerlerimizi yaratmaya devam edeceğiz, büyük markalarımız var. Yönlendirme gücümüz var, turizm sektörünü. Çevre politikalarına daha fazla önem vereceğiz ve bakanlığımız tarafından kabul edilen diğer ilgili kuruluşların katkılarıyla hazırlanan Turizm Stratejisi Belgesi'nin uygulanabilirliğini, sürekliliğinin sağlanması gerekiyor. En önemlisi de katılımcı demokrasi içinde ilgili tüm tarafların turizm sektöründeki katılıma devam etmeleri, hep birlikte çalışma disiplini içinde Türkiye'nin çok daha ileriye gidebileceğini ve katma değer yaratan önemli bir hizmet sektörü olan turizmin 2023 hedeflerine ulaşmada Türkiye'nin önemli destek ve katkı verebileceğinin altını çizerek. Hepinize saygılar sunuyorum. Ö